

K
R
Ö
N
I
K
A

BERG 2016

Bergs krönika 2016

Årgång 73

Bergs krönika behandlar sedan starten 1944 händelser i Bergs socken. Det moderna samhället har emellertid ändrat på administrativa gränser. Socknar har slagits samman till större församlingar på samma sätt som kommuner och i några fall län.

För många är emellertid fortfarande den gamla sockenindelningen av betydelse, inte minst i demografiska och historiska sammanhang. Efter högljudda protester har riksdagen beslutat att sockenbegreppet får en renässans genom att de från 1 januari 2016 benämns distrikt. Det innebär att Bergs socken lever vidare med den arealomfattning den hade vid millennieskiftet men under begreppet Bergs distrikt. Det möjliggör för Skatteverket att även fortsättningsvis redovisa befolkningstal och fastighetsanknutna uppgifter per distrikt. För krönikans vidkommande innebär det att alla de återkommande uppgifterna redovisas även fortsättningsvis för Bergs socken/distrikt.

Stort tack till alla som bidragit med fotografier till årets krönika. Ingen nämnd och ingen glömd.

Berg i april 2017

Redaktionskommittén:

Marie Fogelström

Karl Johan Krantz

Torsten Persson

Omslagsbild: *Elwy Löwall och hennes hund under regntunga skyar vid mopedrallyt.*
Sista sidan: *Workshop i Sörskog under Bergveckan. Från Broderiutställningen i Lädja skola. Nattviol, allt mer vanlig i Berg.*

Valborgsfirande vid hembygdsgården.

Verksamhetsberättelse

Bergs hembygdsförening sammanfattar verksamheten 2016.

Året 2016 var ett traditionellt aktivt år för Bergs hembygdsförening. De årliga aktiviteterna återkom planenligt.

Vårstädningen, som sedvanligt avslutades med ärtsoppa, signalerade att nu var säsongen igång. Valborgsmässafton firades traditionsenligt med bål, sång och tal till våren, hållet av Bengt Ivar Petersson. Föreningen medverkade som vanligt till de alltmer uppskattade söndagskaféerna på Lilla Björka. I slutet av juli plockades liar och räfsor fram för slåtter av gräset i hembygdsparken. Musiken spelade och efter avslutat arbete klämtade vällingklockan för gröt och annan förtäring. Ett mycket uppskattat arrangemang var "kyrkogårdsvandringen" med Bengt Ivar Petersson som ciceron.

Valborgskören under ledning av kantor Elena Vozniuk (till vänster). Ulla Weis, Gun-Britt Ericsson, Iréne Engström, Erik Andersson och Mark Hamilton.

Kakbakkskaos

Inför Bergveckan hade två aktiviteter förberetts, nämligen den traditionella musikkvällen på onsdagen och Stora Kakbaket dagen efter. Onsdagsvädret höll arrangörerna på halster fram till en halvtimme innan konserten skulle börja. Då klarnade det äntligen upp. Drygt hundra personer lyssnade på och roades av Växjö Manskörs konsert kallad "En himla massor visor, snälla och andra." Det var ett mycket omväxlande program, med solo- och allsång och vacker kvartettsång. Uppskattad dirigent och ackompanjator var Gunvor Solén från Tolg.

Stora Kakbaket blev lätt kaotiskt genom en publiktillströmning som överträffade alla förväntningar. Det väl tilltagna förrådet med kakor strök

Mängder av bullar och kakor. De räckte inte ändå!

Bengt Ivar Peterson hade gjort ett grundligt förarbete inför den välbesökta kyrkogårdsvandringen i Berg.

med på en timme medan kön fortsatte att växa. Att arrangörerna lyckades reda ut stormen med hedern i behåll skall de ha en extra eloge för. Söndagsöppet var uppskattat, vädret var med oss och väffeljärnen gick för högttryck.

Valda

Bergs krönika 2015, den sjuttioandra i ordningen men den första i den nya redaktionskommitténs regi, utkom i god ordning fylld med intressanta bilder samt omväxlande och läsvärda artiklar.

Under verksamhetsåret har styrelsen utöver konstituerande sammanträde haft sex protokollförda sammanträden.

Styrelsen har under verksamhetsåret bestått av följande ledamöter:

Bengt Göransson, ordförande

Torsten Persson, sekreterare

Rolf Svahn, kassör

Övriga ledamöter: Erik Andersson, Ingrid Johansson, Kennet Johansson,

Många frivilliga med liar och räfsor på slättergillet i Berg

Sara Karlsson, Lars Nyvall, Ingvor Lundqvist och Ulla Weis

Suppleanter: Inga-Gun Andersson, Barbro Ahl

Roteombud:

Björka/Herrgården	Barbro Ahl
Ernatorp	Kent Eng
Holma/Ramsås	Stefan Gustafsson
Sandvik/Matkull	Ian Wennerholm
Lövhult	Ingvor Lundquist
Rösås	Folke Johansson
Hult	Gustaf Andersson
Lädja	Cecilia Hedstig/Bengt Göransson
Hjulatorp	Bertil Johansson

Valberedning: Karl Johan Krantz (smk), Ewert Ericsson, Folke Johansson.

Till slut vill styrelsen framföra sitt tack till alla de medlemmar som på olika sätt bidragit till föreningens verksamhet och därigenom bidragit till arbetet för en levande landsbygd.

Bengt Göransson
ordförande

Torsten Persson.
sekreterare

Rolf Svahn
kassör

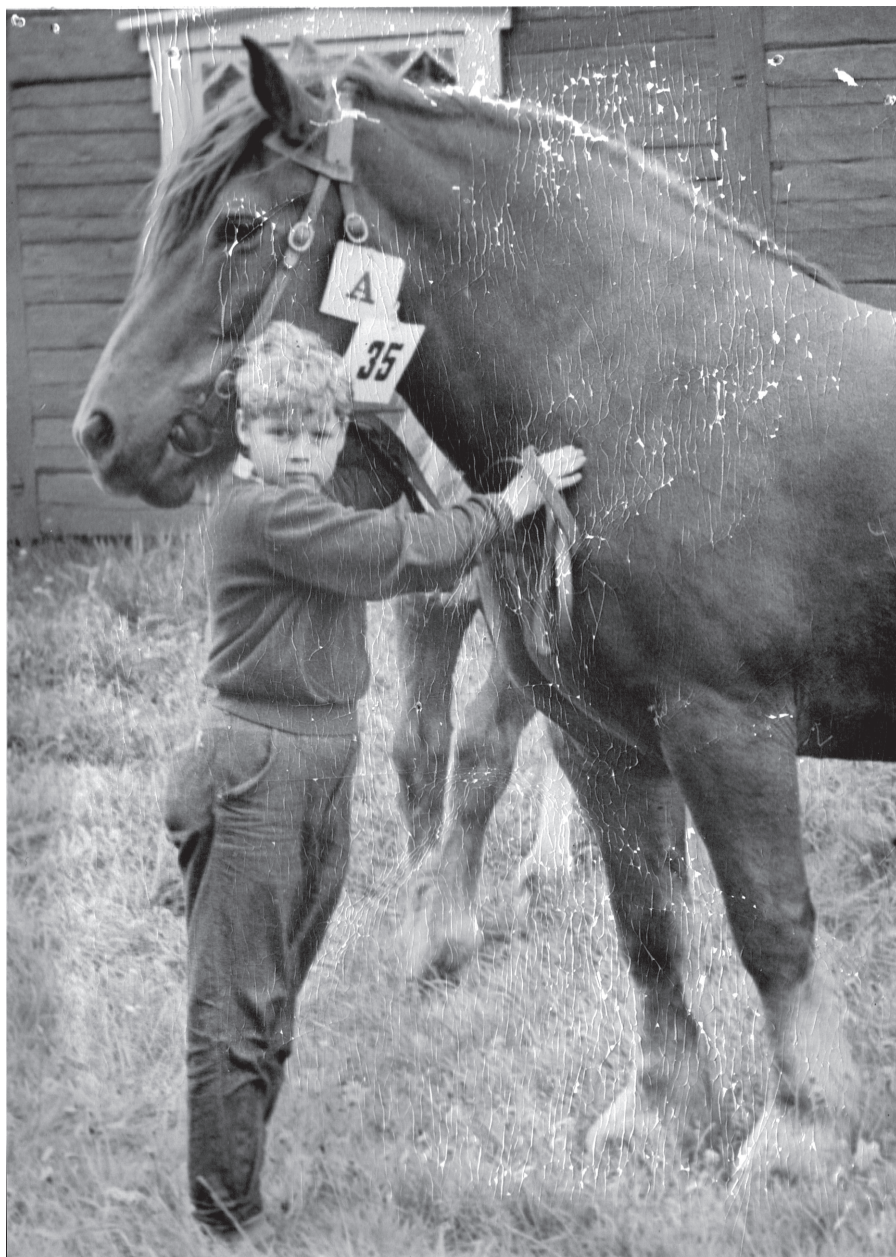
”Ett sätt att leva”

av Marianne Enge Swartz

Gunnar Skogström på Bergs herrgård är en av socknens få kvarvarande heltidsbönder. Han berättade om hur jordbruket förändrats under hans tid vid en rotevandring för ett par år sedan. Marianne Enge Swartz har mött honom.

Han var bara 3–4 år när föräldrarna satte på honom en röd luva för att de skulle se honom när han var ute i hagen bland alla korna. Och innan han ens börjat skolan fick han hålla fram en häst vid sommarpremieringen. Gunnar Skogström, född 1949, växte själv in i jordbruket och hans intresse har hållit i sig i en mansålder.

Jag blev bjuden in i säteriets matsal en kall höstkväll för att prata om hur jordbruket förändrats under hans liv. Han berättade om det vid en rotevandring för ett par år sedan och jag, som är uppvuxen i Stockholm och inte varit inne i en lagård eller ett stall förrän jag började rida i 40-årsåldern, blev fascinerad.

Ung Gunnar tillsammans med ardennerstoet Melbina med föl år 1957.

Halvblodstoet Helena var Gunnars första halvblod. Här med föl. Bilden tagen 1967.

Hästen i centrum

När Gunnar var liten hade Bergs säteri 40 kor och tjur för betäckning, ardennerhästar för skogs- och jordbruk, grisar och höns. Ardennerhästar hade de fram till 1964, året därpå kom de första halvbloden och ända till 1990 hade gården en halvblodshingst för betäckning.

Höet hässjades och när Gunnar var 7-8 år fick han själv spanna för hästen och köra vandrigen till höhissen.

Mycket folk på gården

På Gunnars farfars tid fanns det mejeri på gården och man for till Växjö i häst och vagn och sålde smör till Stadshotellet. Då fanns där också folk som arbetade på gården. Farmor och farfar hade piga/hushållerska för innesysslorna och fyra lantarbetare för det dagliga utomhusarbetet med djuren och markerna.

Dessutom, när det behövdes extrahjälp, anlätades dagsverkare från gårdens torpställen. Dagsverkarna kunde vara att jobba med vintertröskning eller höskörden. John på Ljunghaga var gårdens snickare och på vinterhalvåret hjälpte han och brodern Herman till i skogen, där man förstas

Gunnar visar upp ardennerhingsten Jojje i Jönköping 2009.

handhögga med yxa och handsåga med stocksåg.

Två bröder, Knut och Herman Svensson på Skogslund, hade arrende på Röde mosse och höll gården med torv. När torven hade torkat i solen forslades den på gammal räls till vägen där den kördes hem med häst och vagn till gården. Där revs den och ströddes under korna i lagården.

En av drängarna var John Bergholm, född i Kyrkhemmet ett av 1900-talets första år. Han började som barnpiga åt Gunnars farbror och arbetade på säteriet i mer än femtio år.

Jag kommer ihåg honom som en av gubbarna som satt på bänken utanför kyrkan när jag köpte Bergslund 1980.

Självlärt yrkesval

"Det var inte så svårt för mig att välja yrkesbana", säger Gunnar. "Jag var ju så intresserad. När Inger och jag började 1971 hade marken varit utarrenderad i sex år. Där var ingen stor djurhållning, mest hästar och det är ju det vi har i dag."

Men Gunnar började med slaktdjur. Han arrenderade prästgårdens och John Bengtsson i Vinningses mark och köpte kalvar för uppfödning

av amkor. Han satsade på grisuppfödning och 1978–2003 fanns det ett slaktsvinsstall på ägorna. I dag används denna byggnad för dikorna med sina kalvar.

Fyra generationer

Gunnars farfar dog 1962 och när även farmor dött på våren 1968, flyttade hans föräldrar Sven och Gunilla från sin villa till stora huset och renoverade det. Gunnar och Inger köpte gården 1981 men bodde i flygeln till 1986 då de flyttade in i mangårdsbyggnaden och byggde en lägenhet till mamma Gunilla i ena delen.

På säteriet bor nu fyra generationer. Ingers mamma har fyllt 100 år, hon ser dåligt men får varje dag besök av barnbarnsbarnen och hjälp av hemtjänst.

”Det är få gamla som har det så bra som hon har här”, menar Gunnar.

Förändrat jordbruk

Jordbruk har blivit en ensam sysselsättning, berättar Gunnar. I dag har gården en dikobesättning med 20 moderdjur, kvigkalvarna behålls men tjurkalvarna säljs. Både döttrar och barnbarn rider och hästarna är ett gemensamt intresse över generationsgränserna. Gunnar är intresserad av idrott och speedway men brukar ändå åka med barnbarnen på dressyr- och hopptävlingar.

”Vi är fyra stycken som sköter om stallet varje morgon före jobbet och släpper ut hästarna.”

Förr och nu

Tack vare de moderna maskinerna kan han nu sköta lika mycket mark som en bonde med drängar när han var liten. I gamla tider fick man plocka sten med spett – idag har man traktorn till hjälp.

Förr hade man till och med linodling och det fanns linberedning i Växjö. Men i dag odlar man andra grödor.

”Majs fanns inte, vi hade rovor och potatis fast marken inte är så lämplig. Raps har odlats sen början av 1960-talet. Nu har vi spannmål, höstgrödor som vete och rågvet, och vallar.”

Rätt mycket jobb är det med skogen och där är det skönt att ha mobiltelefonen till hands om man har glömt något eller vid en olycka.

”Före mobilerna fick man vackert traska hem om man glömt något”, säger Gunnar.

I hagen tillsammans med svårflörtad kossa.

Ett sätt att leva

För två år sen gick han i pension och jag undrar om det inneburit förändringar?

"Nej, jag fortsätter att jobba, att vara bonde är ju ett sätt att leva. Man får ju vara ute och röra på sig. Och man är beroende av vädret, goda år ibland och missväxt ibland, oberoende av hur mycket man sliter. Men man kan sakna arbetskamraterna, nu jobbar man oftast ensam."

Hur ser han på framtiden för jordbruket i Sverige?

"Det är ju stora investeringar men man får inget gehör, det händer ingenting. Folk vet ju inte längre var mjölken kommer ifrån. Och marken räcker inte till om allt ska odlas ekologiskt. Och vad är det fina med ekologiskt om varorna fraktats över halva jorden?"

Växer snabbt igen

När det gäller jordbruket i Bergs by är Gunnar skeptisk. Den mesta marken är sidoarrenden till bönder utanför byn. I Lädja finns det ingen ny lantbrukare och det finns inte många yngre entusiaster kvar.

"Det som händer är att marken växer igen – och det går fort! På tio år är det igenväxt och då kommer vildsvinen. Men lite till ska jag hålla på!"

Elin Wägner som kommunalpolitiker i Berg

av Solveig Hammarbäck

Solveig Hammarbäck har ett förflutet som svensklärare på gymnasiet och universitetsadjunkt vid Linnéuniversitetet. Hon har i många år varit engagerad i Stiftelsen Elin Wägners Lilla Björka och Elin Wägnersällskapet. Solveig Hammarbäck har gjort en djupdykning i protokollen från Berg under den tid författarinnan Elin Wägner var engagerad i kommunalpolitiken.

Hösten 1938 blev Elin Wägner involverad i det kommunalpolitiska livet i Berg. Hon ställde sig då tillsammans med sin granne, poststationsföreståndaren Erik Karlsson, i spetsen för en opolitisk lista och båda lyckades bli invalda i kommunalfullmäktige. De här uppgifterna har alltid väckt nyfikenhet hos mig. Hur kom det sig att hon, som i sitt författarskap tagit upp stora och svåra frågor med tillämpningar långt ut i världen, nu valde att konkret och handgripligt ta ansvar för en liten, avsides belägen bygds välfärd och utveckling? Och så har jag förstås också undrat hur det gick för henne i politikens vardag, hon som i sina böcker så illusionslöst lyft fram de bakslag och tillkortakommanden som kunde drabba de mest välutrustade kvinnliga politiker.

För att stilla min nyfikenhet har jag vänt mig till protokollsböckerna från Bergs kommunalfullmäktige som finns tillgängliga i Växjö kommuns arkiv.

Ett nytt lokalval

Fram till 1939 hade Bergs kommun styrts av en kommunalstämma där alla myndiga och röstberättigade hade rätt att delta. Nu hade riksdagen bestämt att kommunalfullmäktige skulle utses i alla kommuner, oavsett storlek. Man får alltså förmoda att det var relativt lätt att skapa intresse kring kommunalfullmäktigevalen i Berg hösten 1938, då man för första gången skulle utse 20 ledamöter att ta ansvar för kommunens angelägenheter.

Hela valsituationen var ny, så det uppfattades säkert inte som särskilt konstigt att Elin Wägner och hennes granne inte ställde sig bakom ett särskilt partis program utan gick ut med egna viktiga frågor att driva i den nya beslutande församlingen. Kanske kan man också uppfatta den långa obrutna traditionen med rätt för alla myndiga personer att delta i kommunalstämman som en annan viktig bakgrund till att många nu ville skaffa sig ett reellt inflytande i kommunens gemensamma frågor.

Protokollen berättar

Vad får man då veta om förhållandena i Berg och om Elin Wagners politiska insatser i protokollet från kommunalfullmäktige? Ganska mycket, faktiskt – den tidens protokolltexter är mycket uttömmande, och på och mellan raderna tycker man sig se hela bygdens liv dokumenterade som i en svartvit fyrtiotalsfilm.

Det är ordföranden som skriver protokollet och i Berg är det samma person genom alla de 13 åren, Eric Rydström, en man vars stilkänsla aldrig sviktar och som ger precis de rätta detaljerna för att man ska förstå inte bara vilka beslut som fattades utan också varför. Med samma jämna och drivna handstil för han pennan genom långa och ofta återkommande ärenden. I protokollet från det första sammanträdet, som förresten Elin Wägner får äran att justera, uppräknas de tjugo ledamöterna med namn och titlar. Det är bara Elin Wägner som presenteras med sitt civilstånd, fru Elin Wägner och inget annat.

Två kvinnor

Elin Wägner är inte den enda kvinnan i församlingen, där finns också Siri Alm, folkskollärarinna vid kyrkskolan. En blick på grannkommunernas fullmäktigeförsamlingar visar att det var ganska unikt.

I Tjureda, Asa, Lammhults, Sjösås och Söraby kommuner var samtliga ledamöter män. Endast Dädesjö och Gårdsby hade var sin kvinnlig ledamot och 19 män. Och i Växjö stadsfullmäktige med sina 28 ledamöter fanns vid denna tid endast en kvinna, nämligen läkaren Ruth Grubb. Henne hade Elin Wägner förresten samarbetat med under 1938 i ett särskilt yttrande till Befolkningsskommissionen, där de hävdade att befolkningsskrisen snarast var en kvinnornas kris.

Vid årets första sammanträde fastslås tid och plats för sammanträdena genom ett beslut att ordinarie sammanträden "skola hållas i kommunalrummet på lördagar, vid tid som ordförande bestämmer, dock inte

Elin Wägner engagerade sig i sin hembygd på olika sätt. Här ses hon på en bild från 1942, då vedlassen gick genom Bergs by.

tidigare än kl 3 e.m.". Det kommunala arbetet fick alltså ske först efter en ordentligt avklarad arbetsvecka. Kanske var detta också förutsättningen för att Elin Wägner med sina engagemang på många andra håll ändå kunde fungera som kommunalfullmäktige. Enligt protokollen är hon närvarande vid 17 av de 30 sammanträden som hålls under mandatperioden. Som orsak till hennes frånvaro (sådan anges alltid) nämns oftast "bortresa" och i några fall också sjukdom. Elin Wägners frånvarotal är inte särskilt högt vid jämförelse med till exempel Siri Alm som alltid tycks vara bortrest under skolloven.

Konservativ bygd

Den bild man får av Bergs kommun i den första mandatperiodens protokoll är till att börja med typisk för den gamla tidens samhälle där konservatism och sparsamhet är de förhärskande dygderna. Det som har dugt i många år kan duga nu också, det gäller särskilt småsaker som till exempel skogsbrandbefälens ämbetstecken. Från staten kommer direktiv om att dessa ska ha reglementsenlig mössa, och det är under synbara

protester som man fattar beslut om sådan. Förut har det ju räckt med en armbindel!

Ekonomin är viktig och de ramar som har bestämts i varje års stat, och som ligger till grund för den kommunala utdebiteringen (9,20 kr vid mandattidens slut), får bara överskridas om man kan hänvisa pengar från annan källa.

Pengar ur hundskattekas-

Det vanligaste är att man hämtar pengar från nöjes- eller hundskattekas-
san eller i några fall från skogsaccisen. Ständigt återkommande är en an-
modan om kommunala anslag till den lokala sjukkassan och den beviljas
med en krona per medlem ur hundskattekas-
san. Hur stor hundskatten
var och hur många hundar det fanns i Berg vid denna tid framgår inte,
men deras bidrag till kommunens välfärd är inte föraktligt.

Även kulturen får sig tilldelad en slant: 50 kronor vardera till de båda
folkrörelsebiblioteken och 10 kronor till nykterhetsförbund och blind-
förening. Några årliga anslag till idrotten syns däremot inte till. En gång
beslutas om ett anslag på 100 kronor till upprustning av idrottsplatsen
(ur hundskattekas-
san), men samtidigt framhålls att den bör flyttas från
kyrkans närhet. Tills vidare anmodar man idrottsledarna att tillse att
”störningar under gudstjänsttid så vitt möjligt undvikas”.

Sjuårig folkskola

Sociala frågor som blir aktuella under mandattiden är inrättande av
folktandvård i Lammhult och läkarundersökning av alla skolbarn. Så
småningom kommer också krav på införande av sjuårig folkskola. Det är
många turer och många diskussioner där man mellan raderna kan läsa att
en förlängd skolgång i de flestas ögon ses som ett onödigt påfund. Just nu,
när det är krig i världen och ransoneringsstider, är det tillräckligt besvär-
ligt att se till att de små byskolorna kan hållas varma och att där finns de
nödvändigaste skolböckerna.

Det blir i stället den nya fullmäktigeförsamlingen som under 1943 och
1944 får ta itu med folkskolefrågan. Att man inte helt avvisar tanken på
en förbättrad utbildning visar beslutet att ge ett stipendium till de ung-
domar från kommunen som påbörjat en folkhögskolekurs vid den 1942
startade S:t Sigfrids folkhögskola. Stipendiet brukar uppgå till 50 kronor
– ur hundskattekas-
san.

Robert Signal monterar ett solur åt Elin Wägner på hennes 60-årsdag 1942.

Engagerad i brandskyddet

Några spår av vad Elin Wägner ansåg och hur hon agerade i skolfrågan finns inte i protokollen. Kanske var hon under dessa år alltför upptagen av tankarna på kriget och dess verkningar för att just då vilja ta strid för en förbättrad utbildning.

Att hon verkligen oroade sig för vad som skulle kunna hända i Berg visas av att hon i opposition mot majoriteten engagerar sig för ett förbättrat brandskydd. Kommunen har direkt efter krigsutbrottet fått propåer och erbjudanden om att med statsbidrag inköpa motorsprutor och slangar men avböjt av ekonomiska skäl.

Sommaren 1940 lämnar Elin Wägner och Erik Karlsson tillsammans in en motion om att kommunen borde inrätta en vattenpost vid skolan tillräcklig för samhällets behov i händelse av eldsvåda samt även inköpa nödvändiga brandsprutor. Ärendet tas inte upp utan hänskjuts till en senare utredning och därefter hör man inte talas om några brandsprutor förrän landshövdingen i mars 1941 ålägger kommunalfullmäktige att inköpa brandredskap. Till protokollet förs att kommunalfullmäktige icke

Erik Rydström och Erik Pettersson uppvaktar Elin Wägner på 60-årsdagen.

var "övertygad om att ett redskapslager var absolut nödvändigt, enär dylika redskap finnas i varje hem på landet, men med hänsyn till nu rådande kritiska förhållanden ville nämnden tillstyrka ...".

Det är lätt att tycka att kommunalfullmäktige i Berg hade en blåögd och godtrogen syn på samhällets behov av brandskydd i krigstider. Kanske måste man som Elin Wägner med egna ögon ha sett krigets förödelse för att förstå nödvändigheten av att ha tillgång till verkligt effektiva hjälpmedel. Vid nästa sammanträde fattas så äntligen beslut om inköp av brandspruta och slangar. Att Elin Wägner ingjutit respekt hos övriga ledamöter för sitt engagemang i frågan framgår av att hon får ingå i den

brandskyddskommitté som tillsätts för att arbeta för att en frivillig brandkår bildas.

Familjebidragsnämnden

Vilka övriga spår i protokollen sätter kriget som startar under den nya kommunalfullmäktiges första år? Tidigt utses en kristidsnämnd och 1940 inrättas en familjebidragsnämnd där Elin Wägner och Erik Karlsson får två av de fem platserna. Familjebidragsnämnden hade till uppgift att behovspröva ansökningar om bidrag till familjernas försörjning när de manliga familjemedlemmarna kallas in i beredskapstjänst, något som kunde vara en mycket grannlaga uppgift. Snart kommer allvaret närmare: statens utrymningskommission har bestämt att en särskild inkvarteringsnämnd ska tillsättas i varje kommun och i Berg faller valet på Alma Skogström, Elin Wägner och Erik Karlsson med Karin Johnsson och Flory Gate som suppleanter. Det är ingen tvekan om att Elin har kvinnorna i Berg med sig när det gäller att ta ansvar i en svår tid.

Beredskapstiden

För övrigt märks kriget mest i anteckningar om ledamöters frånvaro på grund av beredskapstjänst. Hemvärnsorganisationen får ett anslag på 200 kronor ur nöjesskattekassan. Samma summa begär lite senare Bergs nybildade lotta-avdelning men de får nöja sig med hälften. Mot slutet av mandattiden uppstår ständigt nya krav på ersättning till olika befattningshavare med uppgifter som framtingats av krisläget: kristidsnämndens ordförande, vedombud, prisombud, överblockledare och en särskild häsuttagningsnämnd. Någon diskussion om ersättningens storlek förekommer inte längre. Det verkar nästan som om kommunalfullmäktige under intryck av alla statliga påbud som kristiden medfört har gett upp det krampaktiga taget om penningpåsen.

Kvinnlig banbrytare

Om det är svårt att hitta direkta spår efter Elin Wägners insatser i olika frågor så är det lite lättare att ana hennes påverkan bakom tillsättandet av kvinnor i kommittéer och nämnder. I fattigvårdsstyrelsen sitter hon själv ända fram till sin död och flera gånger blir hon utsedd att göra hembesök hos utsatta familjer. Kanske är det hennes prästgårdsbakgrund som gör att man anser henne vara särskilt lämplig för det. En helt manlig församling är kommunalnämnden och inte heller finns det någon kvinna med bland

de revisorer som utses för varje nämnd.

En kvinnlig inbrytning sker i taxeringsnämnden 1941, då Flory Gate blir en av de åtta ledamöterna. Siri Alm får en plats i barnavårdsnämnden 1942, men annars är det bara i den tidigare nämnda inkvarteringsnämnden som kvinnorna märks. Kanske är det ändå ett mått på Elin Wagners inflytande på kvinnorna i Berg att när nästa mandatperiod inleds i januari 1943 består fullmäktige av tre kvinnor. Elin Wägners har hoppat av men i hennes ställe finns Flory Gate tillsammans med Siri Alm och en nyttillträdd kvinna, Anna Andersson, Lädja Knapagård. Fortfarande består grannkommunernas, Asa, Söraby och Sjösås, fullmäktige av enbart män, men i Tjureda och Dädesjö har en kvinna tagit plats och i Lammhult är det rentav två kvinnor som blir invalda. Kanske har ändå exemplet Berg smittat av sig.

Författandet i första hand

Nu kan man väl inte förvänta sig att Elin Wägners under sina fyra år i kommunalfullmäktige ska kunna uträtta några storverk. Man får inte glömma att hon under denna period gav ut flera av sina viktigaste böcker, Tusen år i Småland, Fred med jorden och Väckarklocka. I december 1942 deltar hon i sitt sista sammanträde som kommunalfullmäktige i Berg.

Under året som kommer ska hon fullborda Selma Lagerlöf-biografin, och som ett synligt bevis på sina litterära framgångar blir hon i maj 1944 invald i Svenska Akademien. Och i Berg går livet sin gilla gång, men Elin Wägners engagerar sig numera bara i fattigvårdsstyrelsen och i familjevårdsnämnden – och så förstås i hembygdsföreningen i Berg som hon är med om att bilda 1944 och vars sekreterare hon är fram till sin död.

De fyra åren i kommunalfullmäktige har säkert givit Elin Wägners många insikter och upplevelser. Det verkar inte som att hon därifrån fått inspiration till nya litterära skildringar av kvinnor i politiken, snarare har hon fått bekräftelse på sanningshalten i sina tidigare romaner och noveller om hur manssamhället beslutsamt sätter sig över kvinnors och barns önsknings- och behov. Kanske var det i stället tiden som kommunalpolitiker i Berg som lockade henne att lämna den litterära fiktionen och i klartext – i Fred med jorden och Väckarklocka – lyfta fram kvinnornas särskilda ansvar för jorden och livet i stort såväl som i smått.

*“Man får inte
glömma att hon
under denna
period gav ut
flera av sina
viktigaste
böcker...”*

Bonden Carl Ejnar Andersson och grisaveln i Knapagården

av Rune Andersson

Familjen Carl Ejnar Andersson i Lädja Knapagård fann på 1920-talet kompletterande inkomster till jordbruket. För dem blev grisavel och äggproduktion värdefulla tillskott till gårdens ekonomi. Deras kundkrets för smågrisar var gårdar i bygden. Kycklingar såldes också till bönderna runt omkring och äggen vidare såldes till omgivande lanthandlare. Inge Ledje, en av sönerna i "Knapans", har överlämnat sin bror Rune Anderssons minnen för spridning till en vidare läsekrets.

Hade min far Carl Ejnar Andersson levtt i dag hade man sagt att han hade "gröna fingrar". Grödorna i Knapagården var alltid frodigare än på granngårdarna, djuren var alltid välmående och hade god avkastning. Till och med hönsen värpte mer än grannarnas. Det var emellertid ingen tillfällighet. Även om far inte hade gått någon utbildning så hade han vid sidan om den praktiska erfarenheten skaffat sig teoretiska kunskaper om jordbruk och husdjursskötsel. Det fanns bland annat en studiekurs i gödsellära i det gamla skrivbordet.

När far var tveksam om någon gröda eller utfodringsdetalj tog han kontakt med hushållningssällskapet. Vandringsrättaren var en ofta sedd gäst i Knapagården. Minnen från barndomen är ofta lite udda. Jag minns vandringsrättaren som den största människa jag sett. Han låg ofta över hos oss och sov då i en utdragssoffa. För att soffan inte skulle gå sönder under vandringsrättarens tyngd, tog far fram ett par vedträn och stöttade under soffan. Vid dessa besök satt far och vandringsrättaren inne i finrummet på kvällarna och diskuterade. Men jag tror inte diskussionerna rörde sig bara kring jordbruk och husdjursskötsel. I det gamla skrivbordet fanns ett diplom för "modersuggan Svea" som var något alldeles extra. Om detta minne gäller Svea eller någon av hennes döttrar är jag inte säker på men så här var det.

En gammal bod i Knapagården där säkert svinslakt skedde

Rekordfödsel i stian

Det var dags för suggans nedkomst. Det hade i flera dagar talats om hennes stora volym. Som vanligt kom inte nedkomsten förrän på natten. Mor och far var i ladugården på kvällen och Arne och jag var inne hos fars moster Sara. Det var nog ganska sent när mor kom in och sa att nu måste vi lägga oss, men att hon och far måste vara i ladugården hela natten. Jag var ju mörkrädd och det var med stor vanda jag kröp till sängs. Troligen var jag så trött så jag somnade omedelbart.

Vi låg på andra våningen och när jag vaknade på morgonen satt mor på sängkanten. I den öppna spisen brann en brasa. Nu måste du klä på dig snabbt, sa mor, så du hinner gå ner i ladugården och se grisarna innan du går till skolan.

Jag hoppade snabbt i kläderna och sprang ner i ladugården. Där, i den rena halmen, låg suggan och vid hennes spenar kunde jag räkna till fjorton griskultingar. Men titta här, sa far och så visade han mig ett "kålafat". I hackelsen i "kålafatet" låg ytterligare fjorton griskultingar.

Uppfödda med flaska

När vi åt frukost minns jag att far sa att han måste gå till Ejnar och ringa (vi hade inte telefon då). Det var ju ganska unikt att man gick och ringde. Därför har det fastnat i minnet. Troligen ringde han hushållningssällskapet, möjligen Karl Pettersson i Ugglehult, för att få hjälp med hur han skulle kunna föda fram alla grisarna.

När jag kom hem från skolan var strategin klar. Gumminappar hade införskaffats. Jag minns att Gunnar Anderssons inte hade så många nappar som far ville ha men skaffade hem fler som kom med bussen. Strategin var att man delade upp i två kullar och att man växlade vartannat dygn . Ett dygn hos suggan , ett dygn i "kålafatet".

Jag har ingen uppfattning i dag om hur ofta de skulle ha mat, men mitt minne är att någon var i ladugården jämt. Jag har heller inget minne av hur många som överlevde varför troligen alla klarade sig.

Galten fanns i Herrgården

Galthållare i Berg var patron Skogström på "herragå'n". När det skulle köpas ny galt, jag tror det fanns någon sorts förening, så var man noga med att få rätt härstamning och jag minns att far brukade ha åsikter.

Det fanns ingen "grisabur" i Lädja så när suggan skulle till galt fick hon promenera dit. Det kallades att "locka" suggan. Hur det gick till första gången när en gylta skulle till "herragå'n" vet jag inte, men när hon varit där en gång hittade hon själv dit. Jag var inte så gammal när jag ensam lockade en sugga till "herragå'n", en promenad på cirka tre kilometer. Hem gick också bra för där väntade hennes ho fylld med mat.

Av en griskull behöll man fyra till sex grisar som föddes upp som gödsvin, resten såldes som livgrisar när de nått cirka 20 kilos vikt.

Grisarna tingades bort till grannar och andra hugade spekulanter och när grisarna nått rätt storlek budades till grisagille. Om det grisagille jag minns är i samband med rekordkullen vet jag inte, men det är ganska troligt eftersom jag har ett minne av mycket folk. Där var Eric i Trulsagårn, Magni i Sjögårn, Mårten i Brodsagården, Gustav Svensson i Brodsagår'n, Adel i Lövhult, Erik i Lövhult, Johan i Faxagår'n och säkert fler, så det var en stor kull. Adel i Lövhult han skulle ha galtgrisar, för suggorna dom "pinkade i stövlarna".

Det bjöds på rikligt med mat innan man gick ner i ladugården och såg ut sina grisar. Grisarna lades i en säck och vägdes på decimalvågen. Några betalade kontant, men en del fick anstånd med betalningen. Det var nog

först när den gödda grisen levererades till slakt som betalningen gjordes.

Från depressionen på trettioalet har jag ett minne av att far kommer hem från Lidnäs och är glad för att Nitus Svensson tog emot två slaktade grisar ”men jag fick inte mer än 50 kronor för båda”. Jag tror detta var en av orsakerna till att svinuppfödningen fick mindre omfattning och att det i stället satsades på hönsavel.

Men hönsen är en annan historia.

Hönsaveln i Knapagården

Jag har inga klara minnen när hönseriverksamheten började i ”större” skala, men jag minns när hönshuset och nya vedbon byggdes och framförallt minns jag när äggkläckningsmaskinen kom. Far hade nog en grundinställning att om en verksamhet skulle löna sig skulle den drivas rationellt och inte för småskaligt. Jag har ett minne av att någon frågade far om vad han skulle göra av 200 kycklingar som maskinen kläckte fram. Jag tyckte naturligtvis själv att detta var enormt mycket. Då svarade far att vi kommer att kläcka åtminstone tre omgångar.

Hönshuset var uppdelat i minst två avdelningar som inte fick blandas. I den ena fanns avelshönsen. De var köpta från ett erkänt avelshönseri som unghöns och av rasen Vit Leghorn. Här fanns en tupp noggrant utvald från något hönseri. Den var givetvis inte släkt med avelshönsen. Hönsen var ringmärkta med celluloidringar, en färg för varje år. Efter två värpsäsonger slaktades hönsen. De var inte högproduktiva mer än två år.

Äggkläckningsmaskinen som eldades med fotogen måste stå i ett rum med jämn temperatur. Eftersom den första kläckningen för året startade i februari eller mars fanns ingen sådan lokal i Knapagården, så finrummet fick bli äggkläckningslokal.

Jag minns den första kläckningen – hur vi fascinerade låg framför maskinen och såg hur kycklingarna hackade sig ur ägget, kom fram våta och eländiga för att efter en kort stund vara en gul dunboll som tog sig fram till fönstret och ramlade ner i kycklingfacket. Jag tror inte något barn i dag kan bli så fascinerat av något existerande TV-program.

När kycklingarna var kläckta måste de ha noggrann omsorg och god värme. För att ordna detta byggdes kycklinghuset som nu är rivet och det införskaffades även en ”kycklingmoder”, även denna uppvärmd med

fotogen. Kycklingarna måste ju ha sin tillsyn tidiga morgnar och sena kvällar. Det gick ju att använda fotogenlampa och ficklampa, men elledningarna till det lilla kraftverket nere vid sågen gick bara två meter från kycklinghuset. Så Ejnar vid sågen (som ägde kraftverket) och far elektrifierade kycklinghuset. De tog två isolerade sladdar, krokade en på varje tråd i ledningen och kopplade ihop dem i en lamphållare och så hade vi elektriskt ljus i kycklinghuset. Jag tror detta provisorium varade ända till man gick upp i ett större kraftbolag.

Efter cirka fyra veckor kom det så en ny omgång kycklingar och då flyttades de som var i kycklinghuset till ledigt utrymme i ladugård eller hönshus.

Obefruktade såldes som nyvärpta

Alla ägg är ju inte befruktade. För att inte förlora maskinens kapacitet startade vi med dubbla rader de första sju dagarna, alltså cirka 300 ägg. På sjunde dagen genomlystes äggen och man såg då vilka som ej var befruktade och dessa plockades ur maskinen. Men tro inte att dessa obefruktade ägg kastas. Nej, de såldes till Carl F. Jonasson, som nyvärpta färska ägg. Det är inget fel i det, dessa ägg var inte mer än högst två veckor gamla, även om de hade legat i en temperatur av 37 grader i sju dagar. I dag kan vi hitta ägg i affärerna som är sex eller sju veckor gamla.

Det var ingen svårighet att bli av med kycklingarna. Alla var borttingade innan de kläcktes. Jag återkommer till kycklingarna, men vill först berätta lite om äggproduktionen. Det är klart att far hade vetskap om att en hög produktion kräver hög kvalitet på foder och god miljö för hönsen. Viktiga ingredienser i foderstaten var köttmjöl, snäckskal, majs och fodersäd från egen odling.

Friskt vatten var en förutsättning och vatten skulle bytas två gånger om dan. Miljön var också mycket viktig. I hönshuset fanns alltid torvströ och varje lördag skulle torvströt bytas ut. Det hos hönsen använda torvströt användes som strö hos svin, nötkreatur och hästar.

En viktig detalj var ljuset. När hösten kom och dagarna blev kortare

slutade hönsen att värpa. Det gällde att lura hönsen och förlänga dagarna. Det lilla kraftverket hade begränsad produktionstid så i varje hönshus i Knapagården fanns en eller två "gaslampor". Folket i bygden tyckte detta var ett oerhört slöseri att ha ljus tänd hos hönsen hela kvällarna och under den mörkaste tiden även på mornarna. Det tog emellertid inte många år förrän de flesta insåg att produktionen ökade mer än vad ljuset kostade. Produktionen ökade från kanske knappt hundra ägg per höna och år till över 200. På höstkvällarna såg man ofta att det lyste i hönshusen i byn, men i stugan satt man och kurade vid brasans sken.

Tvivelaktig könsbestämning

Smålandsposten hade en insändare av en man, Yngve Lindqvist. Han arbetade i sin ungdom som dräng i Vinninge. Han var i Knapagården och skulle köpa avelsägg åt sin husbonde. Lindqvist var en trevlig yngling med en del märkliga färdigheter. Förutom att han var slagruteman kunde han bestämma könet på kycklingen redan när det var ägg. Han lånade fars Omega-klocka. Den skulle hänga i guldlänk. Han höll klockan över varje ägg och snurrade klockan motsols. Var det en tuppkyckling snurrade den medsols var det en hönkyckling motsols (eller om det var tvärtom). När far sedan frågade Ernst i Vinninge hur det gick, så blev det tio tuppkycklingar och två hönkycklingar så det gällde att hålla reda på snurrigheterna.

Med detta har jag då sagt att avelsägg var en ganska stor del av produktionen. Hur mycket mer vi tog betalt för avelsäggen minns jag tyvärr inte, men det var en markerad prisskillnad. Det spred sig i bygden att hönsen från Knapagården var mycket bra värphöns. Orsaken till detta var inte bara ett bra avelsmaterial utan kanske mer att man av far fick lära sig hur utfodring och miljö och kanske inte minst ljuset skulle ordnas. Därför tingades det bort mer kycklingar än den 200-äggs kläckmaskinen kunde prestera. Jag har ett minne av att far vid något tillfälle talade om att skaffa en större kläckmaskin eller kanske ytterligare en, men att mor då sa att vi kan inte ha en maskin till inne. Allting har emellertid sin lösning och det fanns etablerade hönsier som hade svårt att bli av med sin produktion. Så far köpte dagsgamla kycklingar – jag vet ej varifrån. Men vid ett tillfälle hämtade vi tvåhundra kycklingar i pappkartonger på järnvägsstationen i Lidnäs.

Kycklingarna levererades när de var åtta till tio veckor gamla.

Hälften av produktionen blev ju tuppkycklingar. Tuppkycklingarna fick

växa till de vägde fem hekto. Då de slaktades och levererades till Carl F. Jonasson. Även privata kunder som till exempel Elin Wägner handlade slaktade tuppsycklingar. Har man nu sålt kycklingar till sina grannar och hälften av dem blev tuppsycklingar så måste man ju bara hjälpa dem att bli av med dessa tuppar. Varje tisdag köptes det upp ägg, tuppsycklingar (även höns), smör etcetera. Tuppsycklingarna slaktades, togs ur, och levererades på onsdagar till Carl F. Jag minns en tisdagskväll när vi hade över 200 kycklingar. Vi tjänade minst 25 öre per styck, så det var ingen dålig inkomst, kontantlönen till en dräng på den här tiden var 50 kronor i månaden.

Äggpriser

Även äggen levererades till Carl F. Det fanns officiell notering på äggpriset som meddelades i tidningen varje vecka. Äggpriset varierade mycket. Det var högst på senvintern – våren och kulminerade till påsk. Prisökningarna var så säkra så vi sparade på äggen under februari – mars för att leverera dem när priset var som högst. Det kunde vara 100 tjog man försenade leveransen med på det här viset. Minns jag rätt kunde prisökningen röra sig om en krona eller mer över perioden.

Rekommenderade man sina kunder vad de skulle använda för foder , var det ju också naturligt att man kunde leverera detta foder till dem. Så småningom byggdes det upp ett litet lager av hönsfoder där byborna och andra kunde komma och köpa. Senare blev detta ett lager åt centralförelningen.

Hönsskötseln var under trettioalet en god inkomstkälla och jag tror den var lukrativ ytterligare ett par årtionde.

III

Efterskrift

Ännu när jag växte upp så fanns det en tjock lärobok om Hönsskötsel i Knapagård. Jag trodde att jag skulle kunna hitta den. Men antagligen har den väl skingrats vid någon bodelning. Det var en riktig fjädefäbibel och jag blev rekommenderad att läsa den av vår mor.

Inge Ledje, bror till författaren

Väder och natur

av Erik Andersson

*En torr varm vår bäddade för ett år där de grävda brun-
narna frestades. Erik Andersson, under många år SMHI:s
väderobservatör i vår bygd, beskriver vådrets och årstider-
nas växlingar under 2016.*

Januari

Efter en mycket mild avslutning på det gamla året, blev det nya mer vinterbetonat. De tre första veckorna bjöd på rejäl vinter. Det började med barmark och temperatur kring nollstrecket. Kylan sjönk snabbt i hela landet, vid trettonhelgen låg nattemperaturen kring 12–13 minusgrader, medan Norrland hade köldrekord på minus 43 grader i Nikkaluokta den 8 januari. Samma dag hade Utklippan i Blekinge skärgård en minusgrad. Vårt land är verkligen långsträckt.

Därefter följde en något mildare vecka med dagliga snöfall. Rådjur och vinterfåglar besökte träget våra trädgårdar. Även ett älgpar gick strax förbi vår veranda ett par nätter för att kolla under äppelträden.

Till den 23:e behöll vi nattkylan, 24 cm snödjup och 20 cm kärnis på våra sjöar. Det 24:e skedde ett hastigt väderomslag med plusgrader dygnet runt, årets enda vintermånad var ett minne blott. Regn och blåst följde i dess spår och snön försvann hastig och lustigt. Sammanlagt föll 42 mm nederbörd.

Februari

Det milda vädret dominerade månaden. Dagtid mest plusgrader, vissa nätter lite frost. Nederbörd både som snö och regn, därför blev snön inte liggande så länge. Den 13:e och en vecka framåt något kallare med fina blankisar som följd, till sportfiskarnas glädje. Sista veckan högtrycksbetonat med lite varmare dagar, detta lockade hit en del tidigare vårfåglar som vråkar och några gåsflokar. Den 9:e gick ett lodjur över gårdsplanen vid Lilla Rösås, tamkatten som satt på kökstrappan fräste och rörde lons närvaro. Sammanlagd nederbörd omkring 50 mm.

Vårens efterlängtrade blommor.

Mars

Första veckan låg temperatur, kring nollan. Plus under dagen och lite minus nattetid. Månadens nederbörd i form av 16 cm snö föll då. Därefter två veckor med uppehållsväder. Lite nattfrost men rätt solvarma dagar. Snön reducerades snabbt och de första blommorna spirade överallt i trädgårdarnas södersläntar såsom snödroppe, krokus och vintergäck.

Efter den 17:e steg temperaturen och våra första fågelgäster som trastar, bofink, stare, lärka och ringdruvor anlände i rask följd. Även det första tranparet ropade ut sin vårfanfar den 19:e.

April

Det mesta av månaden var varm och skön och tidig på många vis. Jorden blev tjänlig för vårbruket redan efter den 10:e. Bara lite regn föll och ingen nämnvärd nattfrost. Blåsipporna blommade tidigt, snart var gräset decimeterlångt på fälten och vitsippornas vita flor prydde våra ängar. Den

Slåttertider.

24 april kom bakslaget med kalla hagelbyar och dagen efter föll lokalt över Hult och Lädja 15 cm snö som helt övertäckte den tidiga blomsterprakten i våra ängar och trädgårdar. En dramatisk vädervecka följde sedan över Europa. Först sommarvarmt med 25 plusgrader över Grekland och Balkan, dagarna efter föll stora snömängder i delvis samma område samt norrut mot Österrike. Allt slutade i intensiva regn med översvämningar. Därmed var inte rapporteringen över. Samma vecka slogs värmerekordet sen 1904 för april månad över våra nordliga fjälltrakter.

Men vår egen Valborgsafton den 30:e blev dock en lugn och behaglig kväll nere vid hembydsgården. Ett 100-tal Bergbor mötte upp, kören sjöng, elden värmde och barnen lekte och hade roligt.

Maj

Denna månad började med idealt väder. De två första veckorna bjöd på nästan sommartemperatur. Mellan 18 till 23 plusgrader. Björk- och

bokskogen stod skir och grön redan de första dagarna. Häggen doftade, i lönnarnas kronor surrade bin och humlor. Svalor kvittrade och gökar gol. Naturen var underbar, särskilt kvällarna var sagolika. Månadens första regn föll inte förrän kring den 15:e med 24 mm. Vallar och vårsäd klarade torrperioden bra men efter regnet blev det extra fart. Under senare veckan av maj låg temp. allmänt mellan 20-25 grader.

Juni

Den sköna värmen fortsätter även under denna månad, helt uppehållsväder under de första tio dagarna. Grödorna gulnade så bönderna började med första vallskörden redan under första veckan. De tycker rent allmänt att skörden blir skaplig trots lite nederbörd. Den 10:e och 15:e kom 8 mm, annars räknades nederbörden mest i 10-dels millimetrar. Den torra väderleken gjorde att markfrosten gav sig till känna rätt ofta, trots att dagstemperaturen var rätt hög. I norra Sverige rapporterades snöinslag i nederbörden hela försommaren. Strax innan midsommar kom en varmfront upp från Polen med temperaturer upp mot 30 plusgrader. Lokalt även åska men inte i våra bygder. Nederbörden minimal, bara 16 mm.

Juli

Efter en torr och regnfattig vår och försommar kom rikligt med regn under månades två första veckor, hela 60 m.m. Absolut i rätt tid för vårsäden och vallarnas återväxt. Trädgårdar och ängar gav en riklig blomning i år. Men också bärskörden blev rekordstor, körsbärsträden dignade av härlig frukt. Men framför för allt gynnades blåbären i våra skogar. Återstoden av juli dominerade ett högttryck utan någon nederbörd, med en värmebölja på 27–28 grader.

Det var en underbar sommar att minnas för både människor och djur och fåglar, inte minst svalorna. Den sena bärskörden såsom vinbären var också ovanligt rik, som samt tidigare nämndes, blåbären. I en tidningsrubrik lästes att 17 procent av Sverige yta är bevuxet med blåbärsris. En väldig resurs som borde tas till vara.

Augusti

Första månadshalvan mycket regnrik, hela 77 mm, den andra delen sparsam på nederbörd, endast 11 mm. Under den sista veckan åtnjöt vi högsommarvärme, som högst 28 grader. Den första markfrosten den 12:e.

Getingarna var talrika hela hösten, medan mygg och knott var nästa

obefintliga till följd av torkan. Lingonen gav också en riklig skörd, den största jag upplevt något år. Årets största månadsnederbörd, 88 mm.

September

Årets torraste månad, bara 1.5 mm före den 27:e. Mycket torrt i markerna, de flesta mindre bäckar var torra, sjöarna mycket låga och många brunnar hade sinat. Ingen höst har varit så sparsam på svamp, trattkantareller saknades helt. Däremot var äppelskörden god och kvaliteten mycket fin.

Fram till den 6:e låg maxtemperaturen över 20 plusgrader. Den 29:e kom första stormarna efter denna sommarlika höst, samt huvudpartern av månadens regn, bara 11 mm.

Oktober

Efter några inledande rätt varma dagar skedde ett hastigt väderomslag den 4:e. Över Skandinavien vilade då ett rätt kallt högtryck. Väster därom ute på Atlanten fanns ett djupt lågtryck och neråt Sydvästeuropa mycket varma luftströmmar. Till följd av dess stora kontraster bildades starka stormar runt Sveriges kuster. I samma veva drog en orkan fram över Haiti med tusentals döda, förödelsen blev stor efter 60 sekundmeters framfart.

Hos oss började det litet stillsamt med höstens första markfrost den 4:e, därefter en envis blåst i hela två veckor. Mest uppehållsväder men rätt kallt för årstiden.

Som tidigare nämnts var äppelskörden i år stor, men i rådande oväder gällde det att skörda vad som skördas kunde.

Efter denna period massor av regn hela månaden ut. Den 26:e 2,5 minusgrad, marken var vit och alla blommor frös ner i våra trädgårdar. Vintern i antågande, stora flockar tranor, gäss och svanar flyttar söderut. Sammanlagt föll 54 mm regn.

November

Första halvan av november kallt med minusgrader även dagtid. Höstvin- ter är numera vanligt förekommande. Efter den 4:e kom första snön – den låg kvar drygt en vecka, liksom sjöarnas isar.

Vid den 10:e upplevde Stockholmstrakten ett verkligt snökaos. Under några dagar föll 40 cm – största novembermängd sen statistikens bör- jan. De två sista veckorna låg på 7-8 plus grader en del dagar. Alla isar på sjöarna och snön smälte bort och snön ersattes med regn. En mycket

Kerstin Andersson och Maja-Stina Einarsson är flinka bärplockare och det fanns rikligt med lingon i skogen.

solfattig månad med 51 mm nederbörd.

December

Frånsett några rätt kalla dygn under första veckan blev december en mild, dimmig och solfattig månad. Upp till 8 – 9 plus-grader vissa dagar. Rätt ofta nederbörd fast i små mängder, då i form av regn, mest under julhelgen. Snön var verkligen en bristvara i pulkabacken.

Julhelgen ovanligt varm och bidrog nog till vinterns första stormar. Under tre dygn varade den, med orkanbyar på 33 sek/m vid Hallands Väderö. Nyårsnatten var dock vindstilla men dimmig.

Nederbörd 2016

Januari	42.6 mm
Februari	50.0 mm
Mars	30.0 mm
April	42.6 mm
Maj	33.0 mm
Juni	16.0 mm
Juli	65.0 mm
Augusti	88.6 mm
Septemer	11.0 mm
Oktober	55.0 mm
November	51.0 mm
December	41.5 mm

Total nederbörd: 526 mm

Ny i byn

I förra årets krönika berättade vi om 1970-talets inflyttare i Lädja. Vi fortsätter vår serie "Ny i byn" med tre berättelser från familjer som slog sig ner i socknen på 1980-talet. Hur hamnade de här och hur har relationerna med Berghorna utvecklats?

"Huset var helt omodernt med utedass och handpump i köket"

av Carina Pettersson och Håkan Palm

På 1970-talet bodde vi i en av de tre lägenheterna i Östregårdsskolan, där jag arbetade som slöjdlärare. Vi ville helst bo på landet och letade mycket och länge efter ett passande hus. Då vi kommer från Rödeby respektive Kalmar föll det sig naturligt att huset skulle ligga sydöst om Växjö. Jag kände till dessa trakter då jag ofta var ute och fotograferade naturen här. Det blev dock inte som vi tänkt oss.

Olle och Bibban Åström, som vi kände sedan tidigare och som bott i Lädja några år, ringde en dag och tipsade oss om att det fanns ett hus till salu där. Vid ett besök hos Åströms gick vi och tittade på fastigheten på Ryäng, som då ägdes av Märta Karlsson. Det lilla röda huset med vita knutar omgärdades av en vildvuxen granhäck. Det skulle säljas på auktion.

Huset var helt omodernt med utedass, handpump i köket och det värmdes upp med vedspis och en fotogenkamin ansluten till en rörspis.

Utökade tomten

Det fanns två lägenheter i huset, en på varje våning. På övervåningen hade Märta bott med sin man Elof, medan Märtas föräldrar huserade på nedervåningen.

Föreningsbanken i Lammhult kontaktades och vi beviljades lån till inköp och renovering av fastigheten. Lars-Johan i Sörskog, som var ordförande i banken såg till att vi fick kontakt med Selma Hörberg, som ägde marken intill fastighet. Eftersom tomten runt huset bara var på 800

m², ville vi köpa till mark, då vi ville ha större tomt. Selma sålde gärna och tomten blev nu i stället på 4000 m².

Auktionsdagen var i september 1979. Detta var också första gången vi såg huset invändigt. Då även lösöret skulle säljas var det mycket folk i trädgården. Huset såldes först och efter första budet höjde vi med 5 000 kronor. Det blev tyst bland åhörarna. Auktionsroparen räknade och slog till. Huset var vårt och där stod vi smått chockade.

Lädjaborna kom fram och önskade grattis och undrade om vi skulle ha det som fritidshus eller permanentbostad. Vi svarade att vi skulle flytta dit permanent.

Renovering direkt

Nästan meddetsamma påbörjades renoveringen och utbyggnaden. När arbetsdagen i slöjdsalen på Fagrabäcksskolan var slut, åkte jag till Lädja och jobbade på huset. Det blev även mycket helgarbete. En vinterkväll när jag stod och arbetade dök det upp två "gubbar" på bjälkarna. Det var Aron och Einar på Korsholmen. De kom sedan med jämna mellanrum och såg hur renoveringen fortlöpte.

Det var en vänskap som vi värdesatte mycket. Vi pratade mycket om äldre seder och bruk. Många julaftonsförmiddagar fick jag avsmaka Arons nykokta julsinka och julkorv.

I maj 1980 flyttade vi in på Ryäng i ett långt ifrån färdigrenoverat hus. Första natten var det minusgrader ute. I vattenspannen var det is. På eftermiddagen knackade det på dörren och utanför stod Lundaborna med flyttgröt. Medhavd mat dukades upp i trädgården innanför granhäcken. Det uppskattades mycket.

Längst bak på trappan grannen Olle Åström tillsammans med Anders Kamstad och Gunnar Lydig. Längst fram Anders Turstam och Carina själv.

Inflyttningsfest den 30 april 1980.

I augusti samma år var renoveringen av nedervåningen klar och vatten och avlopp var inkopplat.

Badplatsföreningen dörr till gemenskap

I badplatsföreningens regi anordnades många aktiviteter. Lädjautställningen, ljusstöpning, midsommarfirande är exempel på några. Under Lädjautställningen visades gamla hantverk. Gamla, unga och barn var med. Detta gjorde att man snabbt lärde känna folket och kom in gemenskapen och kände sig välkommen.

I Smålandsposten på våren 1983 utannonserades Lammhults herrgårds sädesmagasin, som låg nedmonterat och uppmärkt. Det skulle säljas på anbud. Mitt anbud godtogs av Växjö kommun och byggnaden sattes upp under sommaren med hjälp av min pappa, Lädjabor och Lammhultsbor.

1984 startades Lädja Snickerimagasin. En del av snickerimaskinerna införskaffades från ett nedlagt snickeri i Löttorp på Öland. Jag svarade även på en annons om maskiner. Riktnumret var 040, alltså i Malmö. Personen som svarade sa att maskinerna fanns i en liten by utanför Lammhult, närmre bestämt Lädja. Det visade sig att det var Filibert Fransson som jag

pratade med. Jag bestämde mig för att köpa maskinerna.

Jag har gjort många roliga och spännande jobb genom åren, som till exempel lanthandelsinredning till ICA:s lager i Växjö, inredning till fyra rum på Grand Hôtel och schatuller i Smålandsmahogny till glas som beställts av ryska duman, Boris Jeltsin, inför president Clintons första statsbesök i Ryssland.

Jag håller fortfarande på med snickeriarbetet men har dragit ner på tempot något, då jag återupptagit mitt gamla intresse för fotografering.

Vi har aldrig ångrat att vi köpte huset på Ryäng. Från första stund kände vi oss välkomna och gemenskapen har gjort att vi har trivts mycket bra här i Lädja, Kronobergs vackraste by.

"Att föräldrakooperativet fortfarande är så livskraftigt och stabilt känns fantastiskt"

av Monika Petersson och Stefan Gustavsson

En dag i februari 1985 ringde svägerskan och frågade om vi inte vill flytta till landet. "Johns hus i Hjulatorp blir ledigt i maj". Vi hade pratat om att flytta från Växjö, så erbjudandet kom lägligt. En mörk och snöig vinterkväll några dagar senare åkte vi ut till Hjulatorp för att titta på huset.

Det var nermörkt i byn – inga gatlysen, men en stjärnklar himmel och gnistrande snö. Huset såg trevlig ut utifrån – en typisk smålandsgård. Väl inne i huset blev vi först lite fundersamma, mörkt och murrigt och lågt i tak men efter en stund insåg vi att detta skulle bli vårt nya hem.

Flytt i snöoväder

Den 28 april hade vi samlat ihop några goda vänner för att hjälpa till med flytten. Solen sken och det var en härlig vårdag, om än lite kylig. Första rundan gick utan bekymmer och inför eftermiddagsturen skulle vi fylla

"Johns hus" i Hjulatorp är sedan en snöig aprildag 1985 familjen Gustavssons boplat.

på energiförråden med mat inne i stan. Det drog snabbt ihop sig, himlen förmörkades och det började snöa! Under vår lunchrast hade det kommit 5-6 cm snö.

Nåväl, det var bara att bita ihop och som tur var var det Monikas pappa som körde det stora släpet. Han var långtradarchaufför och blev inte speciellt oroad av vädret trots att det låg bilar i diket på vägen ut. Vi däremot började fundera på vad vi gett oss in på... I Hjulatorp låg det mer snö, men flyttlasset kom fram och in i huset utan större problem.

Nya upplevelser för "stabor"

Vi blev snabbt välkomnade av våra nya grannar, Gunnar och Ingrid. Efter några veckor kom Kerstin med en bukett blommor och hos henne var alla alltid välkomna. Gunnar och Ingrid fanns alltid att fråga till råds och de ställde upp i alla lägen. På vintern plogade de vår uppfart till huset och på våren plöjde de våra trädgårdsland. I stort som smått kunde vi be om hjälp och blev alltid positivt bemötta. Hos dem fick vi också uppleva riktiga "bonnakalas" vilket var fantastiskt för oss "stabor"!

De första åren var vi entusiastiska odlare. Potatis, morötter, palsternackor, svartrötter, broccoli, blomkål, ärtor... Ja, vi var självförsörjande på rotfrukter och många grönsaker vilket kändes mycket lyxigt. Att bara

kliva ut från huset för en promenad i skogen med våra hundar kändes också fantastiskt. När vi bodde i Växjö var det först in i bilen för att åka till skogen.

Föräldrar bildar egen förskola

I januari 1988 föddes Anna, vårt första barn, och det första barnet som fötts i Hjulatorp på många år. Ett år senare började några andra familjer diskutera barnomsorg och då kom tanken upp på en egen förskola i Berg. Vi var många småbarnsfamiljer som inte ville köra våra barn för långt för att de skulle få omsorg.

Sagt och gjort. En studiecirkel startades för att vi skulle lära oss hur en föräldrakooperativ förskola skulle drivas. Vi var ungefär tio familjer som under ett år stötte och blötte frågan. En stor fråga var "Var ska förskolan ligga?". Ett antal förslag presenterades och förkastades av olika skäl då till slut bygdegårdsföreningens sekreterare Åke Stern föreslog att förskolan skulle ligga i anslutning till bygdegården. Förslaget fick gehör både bland oss småbarnsföräldrar och i bygdegårdsstyrelsen.

I oktober 1990 föddes Emma, vårt andra barn, och förskolan i Berg öppnades. Två stora händelser för oss. De kommande åren la vi tolv familjer som drog i gång förskolan ner mycket arbete på att få verksamheten att rulla på och att anpassa bygdegårdens andra våning till förskole- och fritidsverksamhet. Att föräldrakooperativet fortfarande är så livskraftigt och stabilt känns fantastiskt.

Sommaren 1994 föddes Adam, vårt tredje barn, och han är bland de yngsta i barnaskaran som föddes i Hjulatorp under 1980- och 90-talen.

Känslan finns kvar

Under åren har vi upplevt många trevliga och roliga tillställningar i Hjulatorp. En period hade vi byfester eller rotefester (då var även Tors med). Vi har fått många nya grannar – en del har stannat längre, andra bara bott här en kortare period. Men den stämning och känsla som vi mötte när vi flyttade hit i april 1985 har alltid funnits kvar och oavsett nyinflyttningar så finns den goda bygemenskapen kvar i Hjulatorp. Att flytta till Hjulatorp är ett av de bästa beslut vi någonsin fattat!

*Vi var många
småbarnsfamiljer som
inte ville köra våra
barn för långt för att
de skulle få omsorg.*

Barn och djur, är det bästa sättet att få kontakt. Våra barn Erik och Martina klappar grannen Carola Lindströms häst. På bilden också Nina Johansson, Christian Lindström och Jenny Lantz. Midsommar 1989.

"Våra närmaste grannar var ett oerhört stöd under den här tiden."

av Kerstin och Magnus Haggren

Innan vi kom till Ramsås hade vi letat efter hus i flera år. Vi bodde då i Slätthög men ville helst komma lite närmare Växjö. Vänner tipsade om det utannonserade huset i Ramsås och på påskafton 1986 krypkörde vi förbi i bil. Likt i filmen om tjuren Ferdinand utropade vi: Detta ska vi ha!!

Mäklaren tyckte vi kunde vänta tills det blev vardag och kanske rent av tills vi sett huset...?

Höga räntor

Det blev affär, även om en och annan bankman tyckte att det nog blev för dyrt för oss. Priset låg ju på ungefär en tiondel av dagens, men det var andra tider då. Räntan var skyhögt, 14 procent.

Det var lätt att komma in i bygden, kanske för att det redan fanns några andra yngre familjer i byn. Vi fick bra kontakt med både permanent- och fritidsboende grannar och firar exempelvis midsommar ihop med några

familjer sedan många år. Kerstin valdes efter ett par år in i det nybildade sockenrådet och det har breddat kontaktnätet i vår nya hembygd.

Anna och Göte

Barn är också en bra väg att knyta kontakt. Vi hade två barn med oss i flytten och efter några år kom nummer tre. Barnen

hamnade som dagbarn hos Anna Magnusson i Bredhult. Anna och hennes man Göte har betytt oerhört mycket för oss under många år. Våra oregelbundna arbetstider var inget problem, hos Anna kände sig barnen lika hemma som i Ramsås. När vi missade Annas utbildningsdagar och möten – ja, då tog Göte över. Förmodligen helt utanför regelboken, men till gagn för oss.

Vår känsla är att här bor människor med ett öppet sinne och som välkomnar nya bybor. För att trivas på landet tror vi man måste se det positiva i att människor intresserar sig för varandra och inte tolka det som nyfikenhet.

Branden

Människors välvilja fick vi känna av när vårt hus brann i mellandagarna 1996. Det var över tjugo grader kallt och vi hade i princip bara nattkläderna på kroppen när vi flydde lågorna. Våra närmaste grannar var ett oerhört stöd under den här tiden. Men det hände också att okända människor lämnade barnkläder och leksaker, ämnade för våra barn, hos vår dagmamma. Det är ett engagemang som går rakt in i hjärtat!

Vårt nyrenoverade 1800-talshus byttes mot ett nybyggt. I tio månader bodde vi i Lammhult och visst fanns det ett mått av oro för hur våra barn, som nu vant sig vid att ha nära till skola och kompisar, skulle känna när vi flyttade tillbaka till "glesbygden". Men den oron var ogrundad. Ett tydlig tecknet på det var att ett av barnen gick och visslade glatt, hela flyttdagen. Huset var ett annat, men det kändes väldigt tydligt att vi kom hem!

Magnus och Nisse i potatislandet vi har gemensamt med flera grannar.

*Stiftare
Inge
Magnusson
tillsam-
mans med
Richard
Ernfjäll,
Moa Olofs-
son, Pontus
Samuels-
son och
Gustav
Andersson.*

Magnussonska stiftelsens stipendieutdelning.

Den 25 september utdelade Stiftelsen Torsten och Maria Magnussons minnesfond ut stipendier till fem ungdomar inom Aneboda, Asa och Bergs socknar. Stiftelsens syfte är att stödja eftergymnasial utbildning av unga som ännu inte fyllt trettio år. Alla former av utbildning är stödberättigade, även praktiskt inriktade. Stipendiaterna bedriver utbildning på olika håll i Sverige men har alla ursprung i Lammhultsbygden. Utdelningen ägde rum i anslutning till högmässan i Lammhults kyrka. I anslutning till högtiden sjöng Ebba Kanstedt Rylander. Efter högmässa och utdelning bjöds stipendiaterna på måltid från Smedjans café i församlingshemmet.

Bilden visar från vänster, donator och stiftare Inge Magnusson, Rickard Ernfjäll (Berg) som studerar till mekatronikingenjör vid Chalmers, Moa Olofsson (Berg) blivande personalvetare från Linnéuniversitetet, Pontus Samuelsson (Aneboda) blivande historie- och religionslärare från Linnéuniversitetet, och Gustav Andersson (Aneboda) räddningstjänststuderande på Revingehed. Saknas på bilden gör Fanney Bengtsdottir (Asa) som just denna dag blev svensk juniormästare i tegplöjning vid plöjnings-SM i Värmland. Hon studerar till byggnadsingenjör vid Linnéuniversitetet.

1966 och 2016

av Torsten Persson

Den Bergs krönika du håller i din hand är den 73:e i ordningen. Torsten Persson, som ingår i dagens redaktionskommitté, har gjort en jämförelse mellan årets krönika och den som kom ut för 50 år sedan. Likheterna är många.

I skrivande stund är inte krönikan för 2016 tryckt, men både utseende och innehåll är klart. Däremot är krönikan för 50 år sedan, för 1966, både tryckt och läst och det jubiléet ska vi fira. Det gör vi genom att läsa den gamla krönikan och snegla på hur dess efterföljare 50 år senare, det vill säga årets krönika ser ut.

Mycket är sig likt

En sak ser vi direkt: allt är sig likt! Omslagssidan är oförändrad genom åren. I vänstermarginalen står då, som nu "KRÖNIKA". "Berg 1966" står det och resten av sidan upptas av en svartvit bild, som lämpligt nog föreställer Singoallas grotta. Fast man bör nog ha varit på platsen själv för att kunna tolka bilden.

Sedan bläddrar man i den gamla krönikan och då kan man igen upprepa: allt är sig likt! Är det en krönika om hembygden så är det, och inga onödiga utvecklingar om händelser utanför socknen ges plats.

Men visst finns skillnader, rejäla sådana som man både ser och känner direkt. Den gamla krönikan får plats på 30 sidor och innehåller totalt tre svartvita bilder. Den nya krönikan har vuxit; den är på 60 sidor och fylld med bilder, både svartvita och i färg. Dessutom är papperskvaliteterna mycket olika.

Samma stående rubriker följer krönikorna genom åren: "Hänt i Berg", "Personnotiser", "Väderleken", fast den rubriken har idag utökats till "Väder och natur"

Verksamhet

Krönikan 1966 inleddes som sig bör med en verksamhetsberättelse och den är intressant. Där får man läsa, att det satts upp rör som skyddsräcke och ledstänger ned till grottan vid "Hulta Klint". Undertecknad besökte platsen 1974 och redan då var nedklättringen till "grottan" direkt riskabel,

och rören som satts upp hade redan gnagts av tidens tand och satt löst och var rostiga. Det ser som bekant helt annorlunda ut idag.

Slättergille hade man haft 20 juli, och efteråt "samlades alla i stugan, "...där slättergröten med smörgåsar serverades, samt jordgubbar, skänkta av Henning Persson, Ernatorp".

"Även i år hölls husförhör i hembydsgården med Herregårds och Björka rotar". Men på 70-talet var den sekelgamla seden slut. Till slut nämnes så att Bergs Lottakår firade sitt 25-årsjubileum i hembydsgården.

Singoallas grotta "bör ses i verkligheten"

Sedan får Hulta Klint en egen sida, författad av Anton Andersson. "Grottan" får inte helt oväntat ett eget liten omnämnande: "...bör ses i verkligheten. Grottan, liksom klinten i övrigt med sina lodräta stenvägg, branta stup och sin milsvida utsikt över sjöar och skogar är en underbar formation av Skaparen."

På sidan 3 handlar nästa artikel enbart om Singoallas grotta men egentligen om att Viktor Rydberg, inte okänd som mannen bakom dikten "Tomten", hade grottan som förebild i romanen "Singoalla". I den skriver han "... Sorgebarn inträngde i irrgångarna bland dessa klippor, klättrade än upp, än ned och stod äntligen i en grotta där endast matt dager letade sig väg mellan hållar, slängd som tak över lutande granitblock."

"Nog finns det stora likheter mellan denna beskrivning och grottan vid Hulta Klint", skriver författaren till artikeln, Ingvar Jonsson, som vid denna tid var kyrkoadjunkt i Berg.

Kyrkväktarens pojk minns

"Några minnen från Bergs kyrka" är ett intressant tidsdokument om julottan 1933. Skribenten heter Erik Hagersved och var 12 år vid tillfället, då han fick följa med sin far kyrkväktaren till julottan för att hjälpa till. Klockan 12 på juldagsnatten beger sig far och son hemifrån till fots, bärande en lykta med ljus i – den skall sedan få hänga i stallet så kyrkbesökarna kan se när de stallar upp sina hästar. Väl framme vid kyrkan skall ljus tändas, och eld sättas i kaminer i sakristia och kyrksalen. Och därefter i sockenstugan. Klockan två beger de sig upp i kyrktornet för att "ringa försten". Väl däruppe – en brant vandring på stegarna, öppnar de tornluckorna, och "det är tid att sätta igång storklockan, vars klang skall ljuda ut över nejden och snart ser man att ljus börjar tändas i stugor och gårdar."

"Klockan är nu fyra och sammanringningen pågår och åter firas julotta i Bergs kyrka, och än en gång sjungs psalmen Var hälsad sköna morgonstund."

Fler sysslor skall utföras innan julottan kan börja. Lyktorna skall sättas upp vid stora kyrkporten. Mer ved skall läggas i kaminerna. Halv fyra kommer kyrkvårdarna och julottebesökarna börjar strömma in. "Klockan är nu fyra och sammanringningen pågår och åter firas julotta i Bergs kyrka, och än en gång sjungs psalmen "Var hälsad sköna morgonstund". Så berättade man om julottan 1933. När får vi åter fira julotta i Bergs kyrka?

Om hästar

Krönikan fortsatte med en artikel av Edvin Karlsson "Om hästar. I anledning av det minskade hästbeståndet". Det är en både intressant och roande berättelse om hästen och dess plats i människornas liv. Artikelförfattaren är kunnig på sitt område, och artikeln rör sig från det ena ämnesområdet till det andra: från Odens åttafotade häst Slepiner via Gotlandsrusset, som i folkspråket kallas "Skogsbaggar", storleken på hästskor och där nämns att det i hembygdsgården finns några som "icke är mera än 8-10 cm". I förbifarten får vi veta, att det i Vinninge också har funnits sådana små hästskor.

"Juni 29. Denna dag 06.00 var en bemärkelsedag inom telefonens historia i Berg. Då upphörde nämligen de växelstationer som fanns, att existera för telefonabonnenterna inom Berg och därmed upphörde den personliga servicen "

Hästens betydelse som transportmedel utreds ordentligt, och för nutida skattsökare kan en utflykt till Ejnar och Anna Johanssons gård i Ramsås kanske vara av intresse. I artikeln berättas nämligen om att när ett bröllopsfölje red hem efter vigseln i Bergs gamla kyrka, red man genom en blötmark på Eriks och Annas gård och där tappade bruden en guldring. Den återfanns aldrig och därför kallas platsen än i dag för "Gullmaden".

I det militära spelade hästen en mycket viktig roll och det noteras att "Under senaste världskriget fick flera hästar från Berg avlämnas till krigstjänst". Gästgiverierna hade skjutsskyldighet, dvs var skyldiga att ställa upp med hästtransport på begäran vilket var en betungande skyldighet för hästägarna.

Hästen är ett tacksamt ämne i ordstäv och talesätt. "Gifwen häst skal man intit i munnen sij" och viktig lärdom får man: "Unga hustrur och gode hester hempte man sekrast af bekante orter".

Hästarna var viktiga när de lämnat det jordiska. Huden togs till vara och garvades och hästtagel var en eftertraktad handelsvara. År 1786 betalades

sådan med 1 riksdaler och 32 skilling för ett lispund, vilket lika med 8.5 kg. Även gödseln kom till nytta för lagring av ost varefter den blev synnerligen smaklig.

Enligt folktron skall hästen kunna se övernaturliga syner och spöken, och det berättas om hur hästar vid skjuts nattetid plötsligt blivit genomsvettade och tappat all ork. När det upprepats har inte oväntat platsen där det hände blivit utnämnd till en spökplats.

Hästar och hästhandel är ett tacksamt ämne. I artikeln finns målande beskrivningar om hur hästhandlarnas fria fantasi om hästens förträfflighet ligger en bra bit från sanningen.

Den roande artikeln avslutas med ett konstaterande, att trots att antalet traktorer ökat har intresset för hästbeståndet alls icke upphört i dessa trakter. Man hänvisar till den årliga uppvisningen och premieringen "å Bergs Herregård" med god anslutning från trakten. "Goda hästar betinga ganska höga priser" vilket ger en förhoppning att "ett visst hästbestånd allt framgent kommer att fortfara". Hur rätt hade han inte, Edvin Karlsson – men "de goda arbetshästarna" har väl idag fått lämna plats åt snabba ridhästar.

Donation från häradshövdingen

"Berg von Lindes donation" heter nästa artikel som väcker intresse. Vi är tillbaka till 1892, då vice häradshövdingen Johan August Berg von Linde, född i Svalöf 1847 hade avlidit. Han hade flyttat från Stockholm 1881 och bosatt sig på Slätthult. Han var svårt sjuk och avled på Lunds lasarett 4 februari 1892. Enligt Bergs död- och begravningsbok var dödsorsaken "ryggmärgslidande".

I hans testamente ingick ett donationsbrev, och det är den tredje paragrafen där som är av intresse för eftervärlden i Berg. "Till Bergs församling i Kronobergs län testamenterar jag Tiotusen (10 000) kronor att utbetalas ett år efter min dödsdag; och skola dessa medel, om hvilkas användande här nedan förordnasatt planera och underhålla församlingens kyrkogård." Så skedde, och kyrkogården lades om, ett kvarter i taget för att få gräsmattan jämn och fin, meddelas i artikeln som skrivits av Ingvar Jonsson. Donationen står under överinseende av länsstyrelsen och förvaltas av Bergs församlings kyrkoråd. Detta var skrivet 1966, och då är det givetvis av intresse att få veta om donationen fortsatta fram till idag, 50 år senare. Så fortsättning följer på annan plats i krönikan om donationens fortsatta öden.

Hänt i Berg 1966.

Året 1966 var lika händelserikt i Berg som tidigare och kommande år. Men artikeln innehåller först en noggrann uppräknings av förenings årsmöten, personval, konfirmandträffar, kreatursauktioner, hästpremiering, utdelande och mottagande av förtjänsttecken, utexaminerade studenter och avlagda examina, valborgs- och midsommarfirande inte att förglömma.

Men "Juni 29. Denna dag 06.00 var en bemärkelsedag inom telefonens historia i Berg. Då upphörde nämligen de växelstationer som fanns, att existera för telefonabonnenterna inom Berg och därmed upphörde den personliga servicen. De indragna och i Berg berörda växelstationerna voro Lidnäs, Lädja och Lammhult och personalen blev vederbörligen avtackad."

"Vid landstings och kommunalfullmäktigevalen avgavos från Berg följande röster: Högern 119, Centern 200, Folkpartiet 15, Socialdemokraterna 59 och Kommunisterna 8".

Det var husförhör i Hembygdsgården med Björka, Ernatorps och Herregårds rotar 5 oktober och byastämma i Ernatorp 10 oktober. Till ålderman valdes Erik Johansson, Norregård.

Vidare ha "Å Ramsås marker iakttagits en eller ett par kullar järpe." Det noteras att vintern 1966 var ovanligt snörik – den första snön föll redan 10 november 1965 och låg kvar ända till i maj månad året efter, alltså 1966.

Slutligen meddelas, att "Å riksväg 30 har längs vägsträckan Bredhult-Slätthult pågått ett omfattande breddningsarbete i anledning av anläggning av ett reservflygfält där". Och den sträckan har som bekant moderniserats enligt nya tidens krav.

Lottorna 25 år.

Året 1941 var ett av de mörka krigsåren och då bildades Bergs lottavdelning. Den fick 34 medlemmar vid starten och började omgående sin verksamhet en gång i månaden med en arbetsafton i bygdegården.. Från dåvarande I 11 skickades material som behövde lagas, och dessutom stickade man vantar, halsdukar, raggor m.m.. Det påpekas, att allting gjordes med gott humör och med känslan av att verkligen göra någon nytta. "Oräkneliga är de gånger som lottorna utspisat sina kära hemvärnsmän med ärtsoppa, bredda smörgåsar och plättar", skriver man stolt. Flera av medlemmarna har deltagit i utbildningar och alla har genomgått

"Å riksväg 30 har längs vägsträckan Bredhult-Slätthult pågått ett omfattande breddningsarbete i anledning av anläggning av ett reservflygfält där".

sjukvårdskurser. När nu kriget är över ägnar man sig i fredstid åt stickning och virkning, och de färdiga arbetena skickas till barnhem i Tyskland. Lottorna träffas fortfarande och vid hemvärnsövningar står lottorna för förplägnaden. Avslutningsvis skriver man att "Vi hoppas innerligt att aldrig några orostider kommer mer, men om så sker är vi redo att göra vår plikt för fosterlandet."

Så skrev man 1966, och förhoppningen om att slippa orostider får man väl dystert, med tanke på världsläget 2016 dessvärre förpassa till "fromma förhoppningar".

Bergs Rödakorskrets

Kretsens årsmöte får en helsida i krönikan och på den sidan finns åtskilligt att läsa. Det var föreningens 27: verksamhetsår och antalet medlemmar var 226. Pengar utdelades till olika ändamål världen över, band annat 500 kronor till protesverksamhet i Algeriet och 500 till hjälpverksamheten i Indien. Förtjänstmärke utdelades till bland andra kyrkväktare Bengt Ivar

Peterson. Valborgsmässoafton anordnades vid idrottsplatsen, där hovpredikant Folke Palmgren, Tolg, vårtalade.

Det var allmänna val det här året, och vid valdagen tog kretsen tillsammans med scouterna upp valkollekt. Den inbringade 382 kronor och tillföll de handikappade. Under Rödakorsveckan gjordes en insamling till Röda korsets allmänna verksamhet, och resultatet blev 1 848 kronor.

Personnotiser

Under rubriken "Personnotiser" redovisas folkmängden i Bergs församling. Den uppgick vid årets början till 625 personer, 326 män och 299 kvinnor. Dödligheten under året var stor, och eftersom 19 personer avlidit och 30 personer utflyttat mot fem barn födda och sju personer inflyttade, minskade folkmängden vid årets slut till 588 personer.

Församlingens äldsta var änkefru Augusta Karlsson, f. Johansson, född 5 juni 1873.

Som jämförelse kan nämnas, att 2016 uppgick folkmängden i Bergs församling till 473 personer.

Väderleken 1966.

Inte helt oväntat var det växlande väderlek det här året också. Det som slår en nutida läsare som jämför med väderbeskrivningen 50 år senare är, att nu, år 2016, innehåller den fyra detaljerade sidor mot 1.5 sida i den äldre. Nyårsdagens morgon var kall, -15 grader. Sedan gick det upp och ner, blidväder som övergick i kyla med ihållande snöfall. I maj konstaterades "omväxlande varmt och kyligt för årstiden men ganska tjänligt vårbruksväder." Sommarmånaderna var varma och värmen fortsatte in på hösten. 19 november föll den första snön, och "Andersmässe var marken snötäckt och hård vind. "Julafton låg temperaturen på noll och "sista dagen på 1966 +0 och marken snötäckt med dimma."

Krönikan kostade 5:- kronor och" tillhandahölls genom f. handl. Gunnar Andersson, Bergs Fiskargård, Lammhult". Idag kostar krönikan 75 kronor men då får man å andra sidan en krönika med 60 sidor och en mängd bilder, i färg och svart-vitt. För fullständighetens skull skall noteras, att dagens krönika tillhandahålles av Bengt Göransson i Lädja och Rolf Svahn, tidigare Berg, numera i Härlöv.

Vad hände sedan med donationen?

Häradshövdingen Johan August Berg von Linde, var vice häradshövding och dog 1892 "av ryggmärgslidande". I testamentet stipulerades bland annat "Till Bergs församling i Kronobergs län testamenterar jag Tiotusen (10.000)..; och skola dessa medel, om hvilkas användande här nedan förordnasbrukas att planera och underhålla församlingens kyrkogård."

Hur gick det?

Hur gick det nu med donationen? Bengt Ivar Pettersson har forskat i dess öde och kan bland annat berätta följande.

För att börja från slutet så beslutade kyrkorådet den 20 oktober 2011 att bl a Berg von Lindes donation skulle upphöra enligt 6 kap 5§ i Stiftelselagen. Medlen på 12 622 kronor skulle användas till fasadbelysning/belysning utmed kyrkogårdens gångar. Det skedde samtidigt med att Aneboda, Asa och Bergs församling blev en del av Växjö kyrkliga samfällighet och att sex andra donationer då samtidigt upphörde.

Men varför upphörde donationen? Jo, den kunde inte bära sina kostnader. Något som kallas förvaltnings- och registerhållningsavgift följde med donationen och uppgick till 1 000:-/år. Men donationen, 10 000:- var liten i dagens penningvärde, och gav ingen avkastning på kapitalet. Eftersom den inte gav någon avkastning och ej kunde "i framtiden uppfylla sitt ändamål bör den därmed avvecklas".

Avkastningen bekostade träd och grus

Avkastningen från stiftelsen har under åren använts till del av kyrkväktarens lön. Vidare när grusgångarna på kyrkogården skulle åtgärdas, bland annat med nytt grus, lindarnas beskärning och plantering av buskar och träd. Omläggningen av kyrkogården från grus till gräs bekostades till största delen från Stiftelsen. De sista medlen som togs ur Stiftelsen var när prästgravarna Ekdahl, Krook och Collind renoverades i mitten av 1990-talet.

Fonden har under åren haft stor betydelse vid skötsel och försköning av kyrkogården. Här följer ett citat ur boken "Sveriges bebyggelse": "Kyrkogården anses vara en av de bäst skötta i stiftet. Många turister stannar under sommaren under de vackra lummiga lindarna som år 1908 planterades runt kyrkogården. Lindarna är en raritet från Krim i Ryssland och benämnes Krimlinden."

Lammhults ridklubb

av Torsten Persson

Lammhults ridklubb ligger, sitt namn till trots, sedan många år i Berg. Det är en aktiv förening med drygt 300 medlemmar. Med denna artikel och den kommande om Röda korset fortsätter Bergs krönika artikelserien om socknens rika föreningsliv.

Något fast datum för starten av Lammhults Ridklubb har inte gått att få fram. Verksamheten började först i Ljungsberg där det fanns en enkel ridbana. Sedan flyttade verksamheten till Slätthult, där det fanns ett nerlagt hönseri med lämpliga byggnader.

Då var året 1987 och ett idogt arbete startade att, med kommunens hjälp, förvandla det gamla hönseriet till ett stall, med boxar och spiltor till ett antal hästar. Samtidigt började bygget av ett ridhus, vilket var ett jättearbete där Gunnar Skogström och Lars-Erik Persson drog ett omvittnat stort lass. Under tiden fick man nöja sig med utomhusritt vilket är rätt kämpigt på vintern.

Klättrar i divisionerna

Det nya ridhuset stod färdigt för invigning 1989 och sedan tog utvecklingen fart. Hästbeståndet bestod, och består fortfarande, mestadels av inhyrda hästar. Dessutom hyrdes boxar ut till privatryttare för att hjälpa upp ekonomin. Det var mest barn som red och följaktligen fanns det många ponnyer. De mest försigkomna ryttarna fick ingå i ett klubbtag som deltog i hopptävlingar, till en början i division 2. Men det gick stadigt framåt och i takt med utvecklat ridkunnande hos ryttarna och bättre hästar klättrade klubben upp i divisionerna. Till sist, 2010, tog man sig upp i elitserien och finns fortfarande där.

300 medlemmar

Ridintresset har ökat och idag har man drygt 300 medlemmar i klubben. Det är fortfarande mest barn som rider, men "återvändarna" börjar dyka upp. Det är de som var tonåringar när klubben var ny och som nu vill ta upp sitt gamla intresse.

Klubben arrangerar återkommande tävlingar men håller sig till tävlingar på lokal och regional nivå. Sådana är mycket efterfrågade bland alla unga

Lagbild från elitseriens omgång i Mantorp då Lammhults ridklubb vann. Från vänster Selmina Hedstig, Tilda Johnsson, Agnes Nicklasson och Ellen Dahlberg. På bilden saknas Annie Svensson som var lagcoach och fick rycka in och rida andra omgången.

ryttare – och även äldre, som gärna vill tävla men som inte i första siktat mot SM. Antalet starter ökar vilket bland annat är bevis på att tävlingarna är välarrangerade

Det finns en hel rad talangfulla och framgångsrika unga ryttare i klubben som låtit tala om sig och haft vackra framgångar även nationellt och i SM, och som satt Lammhults Ridklubb på kartan.

Från början levde ridklubben på "ofri grund", det vill säga att man hyrde marken som ridhus, stall och hagar låg på. År 2012 fick man möjlighet att inköpa byggnad och mark som dittills hyrts, så sedan dess är ridklubben sin egen.

Detta gav möjlighet till betydande moderniseringar och förbättringar i byggnader och mark. Ny belysning har installerats, vattentillförseln har säkrats efter djupborrning 2016, uppvärmning sker via bergvärme, parkeringen har förbättrats och nytt staket runt paddocken har rests. Det är med andra ord fart på verksamheten och under våren 2017 påbörjades byggandet av ett nytt ridhus med storleken 60x25 meter. Framtiden är ljus för Lammhults Ridklubb, med en kompetent och handlingskraftig styrelse i täten.

Bergs Röda Korskrets - ett exempel på bygdeengagemang

av Karl Johan Krantz

Krigshotet var det som överskuggade Röda korskretsens arbete under de första åren.

1949 firade Bergs Rödakorskrets 10-årsjubileum, trots att man som egen krets endast verkat i sju år. Berg och Ormesberga utgjorde gemensamt pastorat med gemensam kyrkoherde. Följaktligen bildade man gemensamt Berg/Ormesberga Röda Korskrets 1939. Kriget hade just börjat och med det allt elände för såväl enskilda människor som för stater. Den tyska annekteringen av Sudettyskland 1938 och anfallet mot Polen sommaren 1939 ryckte upp även småländsk landsbygd ur det gamla invanda. Kriget stod, om inte direkt för dörren så åtminstone, väldigt nära.

Prästen i spetsen

Röda Korset hade vuxit fram i följderna av 1850-talets krig på kontinenten och för folket i Berg och Ormesberga var det helt naturligt att förbereda sig för det värsta genom gemensamt engagemang. Prästen i pastoratet gick i spetsen och var interimsordförande till årsmötet i mars månad 1940.

Av protokollen från de första årens verksamhet är det helt uppenbart att det är krigshotet som styr kretsens verksamhet. Förbandsmateriel införskaffas, sjukvårdskurser planeras, hemvärnsförbandsplats upprättas i byn Sörskog, förlösningshem planeras i byn Rösås, barnhälsoundersökningar förbereds, strumpstickning sker till landstormsföreningar, handarbetsmöten hålls. På det hela taget är kretsen mycket aktiv och engagerar bygdens folk på alla nivåer, från herrgården till de längst ut liggande torpen.

1943 beslutar kretsen att dela sig i två, en för Berg och en för Ormesberga. Verksamheten förändras emellertid inte. Försvarsinriktad hjälpverksamhet med sjukvårdsprofil präglar Bergkretsen parallellt med

Röda korsets adventfest med luciatåg och auktion på skänkta varor har inbringat mycket pengar till hjälpverksamheten och dessutom samlat bygdens barn genom åren. Den här bilden är från 1980-talet.

social verksamhet i bygden. Mindre bemedlade familjer stöttas med hemmastickade sockor och i något särskilt ömmande fall med kontanter insamlade inom styrelsen. Bergkretsen går i spetsen för regelbunden skolhälsokontroll och för att tandvård skall införas för skolbarn till och med sjätte klass.

Luciafirandet en mångårig tradition

För verksamheten krävs resurser. Genom festsammankomster och vid årsmöten skrapas penningmedel samman. Enskilda skänker förläggingsmateriel till hemvärnets förbandsplats och i de nationella insamlingarna till Norges och Finlands folk finns Bergkretsen med.

Det idag traditionstygda luciafirandet ägde rum första gången den 4 december 1943 och har fortgått alltsedan dess. Förutom att lussefesten drar pengar till Röda Korsets verksamhet ger den bygdens folk ett tillfälle att mötas. På så vis tar Bergs Röda Korskrets fortfarande ett stort lokalt socialt ansvar. Likvida medel förmedlas till internationella insatser i rörelsens regi. Särskilt stöd ges också till Röda korsets stödverksamhet vid Växjö lasarett.

Hänt i Berg 2016

En sammanfattning av året som gått, i stort och smått.

Januari

6 januari: Vildsvinsjakt anordnas inom Rösås och Lädja jaktlag. Hundarna får mest upp älg. Inga grisar skjuts.

10 januari: Traditionsenligt dansades julen ut på kyrkbacken.

Februari

3 februari: Informationsmöte kring mobilsamånkningen, som inte mött det intresse som sockenrådet hoppats. Möjlighet att registrera sig och få svar på sina frågor.

7 februari: Bergs älgskötselområde sammanfattar säsongens jakt. 23 vuxna och 22 kalvar sköts. Dessutom tog trafiken nio älgar.

24 februari: Bergs rödakorskrets håller årsmöte. I avsaknad av ordinarie ordförande väljs en tillfällig för mötet. Under 2016 saknar kretsen ordförande men leds kollektivt av den övriga styrelsen.

Mars

3 mars: Skytteföreningen konstaterar vid sitt årsmöte att jaktskytteverksamheten är viktig för skjutbanans överlevnad.

10 mars: Regionteatern framför "Allt har sin tid" i bygdegården. Mary Lou Ward gör en storartad insats.

20 mars: Bygdegården är öppen för Bergs hembygdsförenings årsmöte, som lockar ett trettiotal deltagare.

April

17 april: Svenska kyrkan och Bergs rödakorskrets anordnar musikcafé i bygdegården. Musikcaféerna har nu blivit tradition.

19 april: Kyrkliga skulpturer från Bergs gamla kyrka visas för församlingsrådet i Smålands museums magasin. Möjligheterna att återfå några skulpturer ventileras med museets företrädare.

28 april: Bjursjöstiftelsen genomför underhåll på mangårdsbyggnaden och i omgivningarna.

30 april: Sedvanligt valborgsmässofirande i bygden, med fika, brasa och tal av Bengt Ivar Petersson.

*Holma rote
samlades i
Ewert Ericssons
basta en mysig
februarikväll.
Renée
Henricson
i samtal
med Peter
Jacobsson.*

Jenny Hansson köper lotter av Manda Zanier under valborgsfirandet i hembygdsgården.

Maj

6 maj: Bostadshus i Ernatorp brinner ned till grunden. Räddningstjänsten lyckas begränsa elden till det antända huset.

8 maj: Bergs skytteförening genomför sin årliga "månadsskjutning". Segrar gör Peter Ericsson i Holma med goda 123 poäng. Senare samma dag arrangerar skytteföreningen, hembygdsföreningen och Bjursjöstiftelsen årets första föreningskafé i LillaBjörka.

12 maj: Underhållsarbeten på elnätet sker i Rösås/Bråthområdet. Under fem timmar står bygden stilla.

14 maj: Elin Wägnersällskapet förlägger sitt årsmöte till Bergs bygdegård. Mötet föregås av ett föredrag om den kooperativa föreningen Svenska hem med titeln "Vem var fröken Friman?"

22 maj: Sockenrådet ordnade studieresa till Wapnö gård i Halland. 30-talet personer följde med på heldagsutflykten.

25 maj: Releaseparty hålls för 2015 års utgåva av Bergs krönika.

Juni

4 juni: Bygdens första röda flaggstång reses i Bråth av byboarna. Samma dag ordnas pub i skyttepaviljongen med irländsk musik med Skibereen.

6 juni: Lars Göran Pehrsson, Ernatorp, får stipendium av Växjö kommun för sitt engagerade ungdomsledararbete inom Bergs skytteförening.

Trots regn och sämsta möjliga väder kom mopedentusiasterna till Caltexmacken i Berg för att köra mopedrally. Anki Carlsson visar vägen.

Midsommar firades vid Lädja badplats med fiolmusik och dans kring midsommarstången.

Stolta deltagare i Lädjäloppet under Bergveckans sista dag.

Äldre mopeder mot åskblå himmel, veterandagen i Holma.

Juli

2 juli: Regionfullmäktiges ordförande RosMarie Jönsson Neckö inviger sommarutställningen på Lilla Björka. Samtidigt inleds Bergveckan som i år fyller 20 år, med alla dess många händelser. Ett lämpligt väder lockar många till bygden under veckan.

4 juli: Bjursjöstiftelsen arrangerar auktion med Håkan Kjellberg som ropare. Skänkta föremål auktioneras ut på Bjursjö ladugårdsbacke. Ett sextiotial deltagare njuter av auktionistens höga tempo. Rolf Swahn underhöll med nyckelharpa.

29 juli: Slåttergille i Bergs hembygdsgård.

Augusti

7 augusti: Friluftsgudstjänst på Bergs gamla kyrkogård under ledning av komminister Harald Gustafsson.

10 augusti: Ledamoten i Smålandsakademi Fredrik Sjöberg föreläser om Gamla träd på LillaBjörka. Ett fyrtiotal åhörare lyssnar engagerat. Evenemanget var en del av LillaBjörkas sommartema "Träd".

24 augusti: Skjutningar på Bergs älgbana startar för säsongen.

Annorlunda smideskonst i Galleri Sörskog under Bergveckan.

Årets utställning i Lädja skola handlade om broderier. Föremålen kom från byn.

Alster från Bergveckan, Laggården.

Ingvor Lundqvists smycken.

Lädja snickerimagasin.

Målningar av Maria Ahl Zanier.

Sensommar vid Sturskasjön.

25 augusti: Sågens i Lädja saga är all när utrustningen hämtas av entreprenörer från Kungsbacka

27 augusti: Årets rotevandring var i år en kyrkogårdsvandring med Bengt Ivar Petersson som väckte stort intresse. 50-talet deltagare.

September

25 september: Utdelning av stipendier ur Torstens och Maria Magnussons stiftelse sker till Moa Olofsson, Bråth och Richard Ernfjäll, Ernatorp.

30 september: Polismyndigheten meddelar skjutförbud på Bergs skjutbana. Tillåtelsetiden har gått ut och ansökan om förlängning lämnas omgående in.

Oktober

7 oktober: Skördefest i Lädja skola.

10 oktober: Älgjakten påbörjas av flera jaktlag inom socknen (distriktet). På onsdagen den 12 oktober fyller Bergs mellersta älgjaktlag sin tilldelning på tre vuxna djur. Ställvis rapporteras om godtagbar tillgång på älg.

23 oktober: Bergs älgskötselområde sammanfattar de två första veckor-

nas älgjakt. Fram tills dess hade inom området fällt nio tjurar, fem hondjur och tio kalvar. Tillgången var sammantaget medelgod.

26 oktober: Polismyndigheten besiktigar Bergs skjutbana och föreslår en rad åtgärder för att medge fortsatta skjutningar.

27 oktober: Vid sockenstämman utsågs Linnea Ivarsson, Gunnar Pettersson och Cecilia Zadig till årets Bergbor för deras insatser för att återöppna Bergs kyrka. Lars-Erik Persson omvaldes till sockenrådets ordförande. På stämman talade historikern Olle Larsson om Smålands historia. Sockenrådet fick stämmans uppdrag att författa en skrivelse kring kontanthantering i samhället.

Årets Bergbor Gunnar Petersson, Linnéa Ivarsson och Cecilia Zadig.

November

4 november: Regionteaterns föreställning Varje våg av Vilhelm Moberg och Maryam Mirzaei visades i bygdegården.

6 november: Författarsamtal med Lawen Mohtadi om Katarina Taikon i Lilla Björka. En del av Smålands kulturfestival.

18 november: The Cadillac Band fyllde än en gång Bergs bygdegård.

December

3 december: Röda korset arrangerar sedvanligt luciatåg med unga från bygden. Under gemensam kaffestund hålls paketauktion till förmån för Röda korsets hjälpverksamhet.

11 december: Stiftelsen Elin Wägners Lilla Björka bjuder på adventskaffe med bildvisning. Ett fyrtiotal personer hörsammar inbjudan.

21 december Personer från Berg deltar i föreningsengagemanget Gemenskap i Jul i Lammhult.

24 december: Julbön avhålls i ett nära fullsatt Lädja missionshus. Arrangörer är Svenska kyrkan genom familjen Tiedt.

31 december: Klockan 23 och 59 skulle Bergs kyrkklockor ringa men så blev det inte.

Personnotiser 2016

Födda

Aron Enar Sture Ahlander, son till Emma och Josef Ahlander, Rösås Aspenäs, född den 25 juni.

Zackarias Lennox Lycke, son till Lovisa Bloom och Joakim Lycke, Ingelstorp Holmalycke, född den 7 september.

Alfred Voosen, son till Kerstin Danielsson och Roman Voosen, Berg Björkvalla, född den 17 november.

Eva Voosen, dotter till Kerstin Danielsson och Roman Voosen, Berg Björkvalla, född den 18 november.

Michelle Johansson, dotter till Suparat Pensook och Ronny Johansson, Furuledet, född den 21 november.

Konfirmerade

Ida Andersson, Jannik Tiedt, Robin Skogström och Manda Zanier konfirmerades i Aneboda kyrka av Annika Stacke.

Döda

20 mars: Gunvor Andersson, Ramsås, född den 25 januari 1964.

20 augusti: Britta Hult, Ernatorp, född den 25 mars 1937.

13 november: Sven Gösta Karlsson, Berg Haga, född 16 november 1928.

Personer från andra församlingar som gravsatts i Berg

Margit Andersson, Boo, född den 13 juni 1931, död den 15 januari 2016.

Tage Andersson, Boo, tidigare Hjulatorp, född den 15 november 1923, död den 24 november 2015.

Sally Gustafsson, Öjaby, tidigare Prästgården, född den 28 oktober 1924, död den 19 juli 2016.

Maj-Britt Jonasson, Lammhult, tidigare Hagstad, född den 12 september 1926, död den 1 maj 2016.

Thomas Davidsson Länne, Kalmar, med sommarboende i Bråth, född den 10 november 1925, död den 14 februari 2016.

Greta Persson, Lammhult, tidigare Lövhult, född den 22 augusti 1923, död den 2 oktober 2016.

Befolkningssiffr

Bergs gamla församling hade vid årsskiftet 473 invånare fördelade på 224 kvinnor och 249 män.

Äldsta manliga invånare i Berg vid årsskiftet var Erik Gustavsson, Rösås, född den 15 juni 1919, och den äldsta kvinnliga invånaren var Irene Rosenqvist, Bergs säteri, född den 28 mars 1917.

Smörbollor blir allt mer sällsynta i vår bygd.

Sålda fastigheter 2016

Uppgifterna är hämtade från Lantmäteriet

Bredhult 1:13, 1:7. Säljare: Lars Erik Ingmar Franzén. Köpare: Per Gunnar Jonsson. Pris 1 150 000 kronor.

Bergs-Söreskog 1:14: Säljare Kennet Johansson. Köpare: Niklas Johan Bengt Macaulay. Pris: 525 000 kronor.

Innehåll

Verksamhetsberättelse 2016	1
"Ett sätt att leva"	5
Intervju med Gunnar Skogström av Marianne Enge Swartz	
Elin Wägner som kommunpolitiker i Berg	11
av Solveig Hammarbäck	
Bonden Carl Ejnar Andersson och grisaveln i Knapagården	19
Hönsaveln i Knapagården	
av Rune Andersson	
Ny i byn	32
Tre berättelser av familjerna Palm/Pettersson, Gustavsson/Petersson och Haggren	
Magnussonska stiftelsen	40
1966 och 2016	41
av Torsten Persson	
Lammhults ridklubb	50
av Torsten Persson	
Bergs Röda korskrets - ett exempel på bygdeengagemang	52
av Karl Johan Krantz	
Hänt i Berg 2016	54
Personnotiser	63
Sålda fastigheter	64

Pris: 75 kr

ISSN 0281-912

Krönikan ges ut av Bergs hembygdsförening
Föreningens bg: 394-8247

Krönikan tillhandahålles genom:

Bengt Göransson
Lädja Trulsagård 3
360 30 Lammhult
tel: 0472-750 27,
070-5477954

Rolf Svahn
Härlöv Skräddaregård 4
342 92 Alvesta
tel: 0472-420 94

Alla årgångar av krönikan
från 1944 och framåt finns
att köpa.

De tre senaste till åsatt pris
och tidigare årgångar för
20 kr.

Hela upplagan från 1944
för 800 kr.